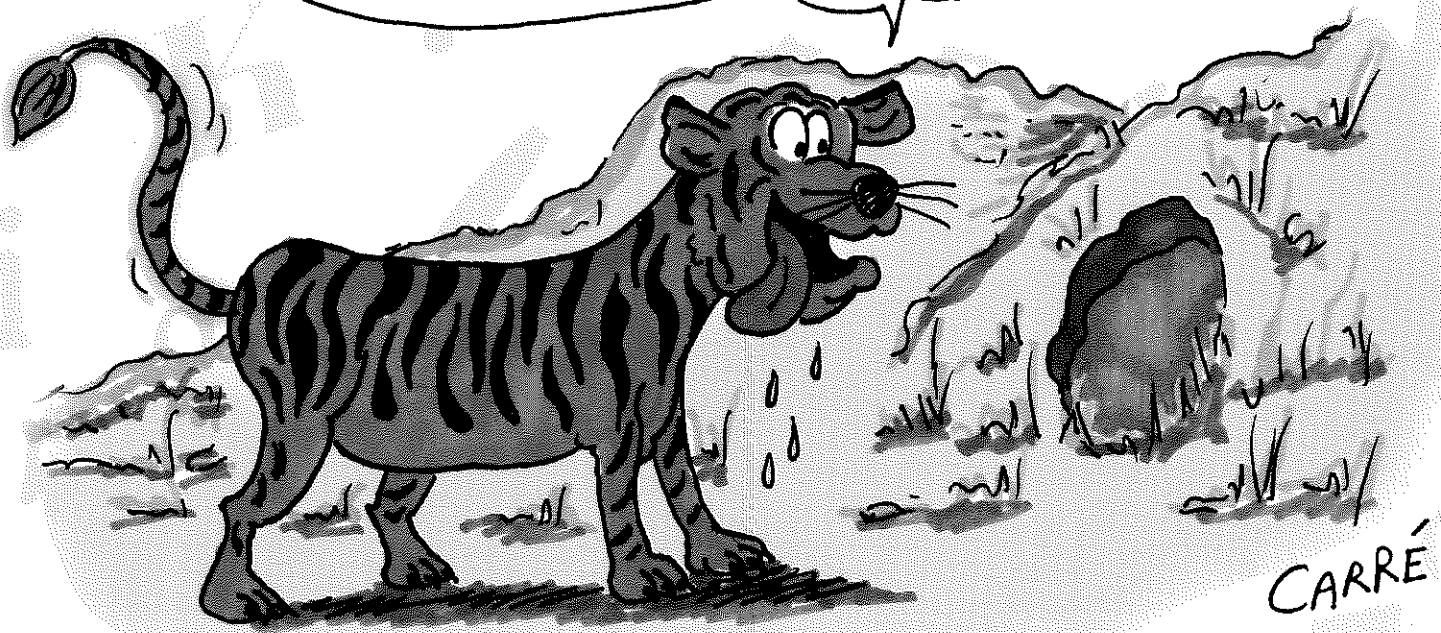
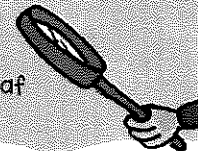

KOM TERUG,
IK WOU JULLIE NOG
UITNODIGEN VOOR
EEN „ETENTJE”!

ABCDE... citotraining B

zelfstandig oefenen van tekstbegrip

Welke woorden uit de tekst ken je al?

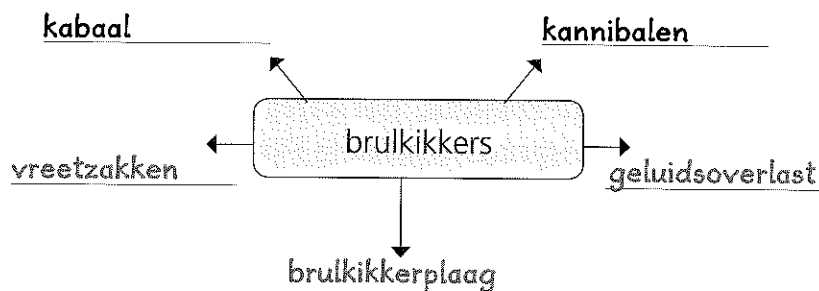
Vink aan.

- ☐ ergens niets tegen kunnen beginnen
- ☐ buitenland
- ☐ fout lopen
- ☐ geluidsoverlast
- ☐ invoeren
- ☐ kabaal
- ☐ kannibaal
- ☐ lekkernij
- ☐ plaag
- ☐ trekken
- ☐ vreetzak
- ☐ watertanden

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst twee woorden die te maken hebben met het geluid die de brulkikkers maken. Kies daarna nog drie woorden die te maken hebben met het storende gedrag van de brulkikkers.

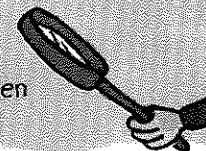
Een man heeft uit Amerika twee enorm grote kikkers (brulkikkers) naar Frankrijk meegenomen. Die kikkers en hun kinderen stoorden onder andere door het geluid dat ze maakten veel mensen in Frankrijk. En ook omdat ze allerlei andere dieren opaten.

Welke zinnen horen wel bij het storende geluid dat brulkikkers maken?

- ☒ Je hoort me niet? Dan ben je vast doof!
- ☐ Wat kan ik mooi zingen, toch!
- ☒ Waar zijn de eenden? Ik heb zo'n honger!
- ☒ Waarom klagen die mensen over ons?
- ☐ Ik kan ze niet zien, want ik heb mijn bril niet op.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

Lees nu eerst de tekst.

Als je in het buitenland met vakantie bent, kan het gebeuren dat je daar een dier ziet dat in jouw eigen land niet voorkomt. ❶
Neem vooral zo'n dier nooit stiekem mee naar huis.

5 Soms loopt het invoeren van een dier helemaal fout. Vooral als iemand een dier voor de lol meeneemt. Dat gebeurde met de kikkers van meneer Armand Lotti. Een jaar of dertig geleden nam hij er een paar mee uit Amerika naar zijn huis in Frankrijk. Het waren grote kikkers die hij bij een ❷
10 kikkerspringwedstrijd in Florida had gezien. In het Amerikaans worden deze kikkers bullfrogs genoemd, 'stierkikkers'. Een bullfrog kan wel zo groot worden als een kip. Dat is weliswaar niet zo groot als een stier, maar voor een kikker toch heel wat. Omdat hij ook erg hard kwaakt, wordt hij in 15 het Nederlands brulkikker genoemd.

De brulkikker vond het geweldig in Frankrijk. Hij had het daar enorm naar zijn zin. Er werden al gauw nieuwe brulkikkertjes geboren. Een brulkikkervrouwtje kan 20 vijftientig – tot vijfenveertigduizend eitjes tegelijk leggen. En dat twee keer per jaar. Al die brulkikkers konden natuurlijk niet in de vijver van meneer Lotti blijven. ❸

1 Lees: *Neem ... huis.* (r. 3)

Wat doet de schrijfster met deze zin?

- A Ze geeft een mening.
- ❷ B Ze geeft een waarschuwing.
- C Ze laat merken dat ze niet van stiekem gedrag houdt.
- D Ze komt met een oplossing.

TIP! Als je doorleest, merk je dat de schrijver uitlegt waarom je zo'n dier niet stiekem mee naar huis moet nemen.

X	codekicker
z	
X	
X	

2 Lees: *Een ... Frankrijk.* (r. 7 t/m 9)

Meneer Lotti heeft twee brulkikkers meegenomen. Welke brulkikkers waren dat?

- ❷ A een mannetje en een vrouwtje.
- B twee mannetjes
- C twee vrouwtjes
- D Dat kunnen we uit het verhaal niet opmaken.

TIP! Hoe komt het dat er nu zoveel brulkikkers in Frankrijk zijn?

o	codekicker
X	
X	
X	

3 Lees alinea 2.

Wat had meneer Armand Lotti **niet** in de gaten toen hij de kikkers meenam naar Frankrijk?
Hij had niet in de gaten ...

- (A) dat het invoeren van een dier helemaal fout zou kunnen lopen.
- B dat de kikkers zo groot zouden worden.
- C dat de kikkers zo hard kwaakten.
- D dat die kikkers zo ver konden springen.

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

In Florida had meneer Lotti de brulkikkers al gezien tijdens een springwedstrijd.

e	codekikker
X	
X	
X	

4 Lees alinea 3.

Waar gaat deze alinea *vooral* over?

- A Hoe geweldig de brulkikker het vond in Frankrijk.
- (B) Hoe het komt dat er zoveel brulkikkers in Frankrijk zijn.
- C Over het brulkikkervrouwje.
- D Over de vijver van meneer Lotti.

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

X	codekikker
t	
X	
X	

Hele groepen trokken dus verder naar andere vijvers,
25 meren en rivieren. Als het ergens te druk werd, trok een
groepje nog wat verder. Dertig jaar geleden waren er nog
maar een paar brulkikkers in het vijvertje. Nu hebben zich
tienduizenden brulkikkers verspreid over het westen van
Frankrijk. En die maken een hoop kabaal. De Franse politie
30 krijgt regelmatig een melding van geluidsoverlast. Maar
tegen brulkikkers kunnen ze niets beginnen.

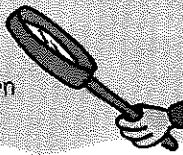
5 Lees: *Maar ... beginnen.* (r. 30 en 31)

Waarom kon de Franse politie niets tegen de brulkikkers beginnen?

- A Omdat de brulkikkers zo ver konden springen.
- B Omdat de kikkers zich verstopten als de politie in de buurt kwam.
- C Omdat de politie gek werd van het kabaal.
- (D) Dat vertelt het verhaal ons niet.

TIP! Het gaat hier niet om wat je denkt waarom de politie niets tegen de brulkikkers konden beginnen. Het moet echt in het verhaal staan. Als het er niet staat, kies je voor antwoord D.

X	codekikker
X	
X	
w	

6 Lees alinea 4.

Op welke vraag geeft deze alinea geen antwoord?

- (A) Hoeveel kikkers zijn er nu in het vijvertje?
- B Waarom hebben de mensen last van de brulkikkers?
- C Hoeveel brulkikkers zijn er nu ongeveer in Frankrijk?
- D Over welk deel van Frankrijk hebben de kikkers zich verspreid?

a	
X	
X	
X	

TIP Denk weer aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

Vraag jezelf bij elke vraag af of je in de alinea op die vraag antwoord krijgt.

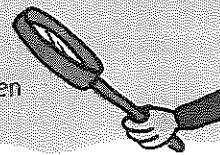
Op drie vragen krijg je wel een antwoord. Op één vraag niet. Dat is het juiste antwoord.

De beesten maken niet alleen lawaai, het zijn ook enorme vreetzakken. En ze lusten bijna alles. Slangen, vissen, padden, knaagdiertjes, vogels en zelfs eenden kunnen ze op. Andere
 35 kikkers eten ze ook, de kannibalen. Natuurbeschermers zijn bang dat het hele land vol brulkikkers zit. En dat er steeds minder gewone kikkers zullen zijn, omdat die worden opgegeten door de brulkikker. Er zullen dan ook steeds meer vliegen en muggen komen: het voedsel van de gewone
 40 kikkertjes. Brulkikkers vinden insecten veel te klein om op te eten. Daar had meneer Lotti dertig jaar geleden niet aan gedacht, dat hij een brulkikkerplaag kon veroorzaken. Hij vond ze gewoon grappig en keek
 45 waarschijnlijk ook watertandend naar de grote brulkikkerbillen. Want kikkerbillen zijn een lekkernij in Frankrijk, en dit
 50 waren superbillen! Helaas zijn brulkikkerbillen niet te eten.

55

Fransen zijn dol op dieren als ze eetbaar zijn. Daarom worden niet alleen veel koeien en schapen gehouden, maar
 bijvoorbeeld ook ganzen en eenden. Nog liever vangen ze
 eetbare dieren in het wild. Jagen is erg populair in Frankrijk.

7 Lees: *Slangen ... op.* (r. 33 en 34)

Met welke bedoeling gebruikt de schrijfster *zelfs*¹ in deze zin? Ze wil aangeven dat ...

- ☒ A het heel bijzonder is dat de kikkers eenden eten.
- ☐ B ook eenden gevaar lopen.
- ☐ C de kikkers zelf ook eenden eten.
- ☐ D de kikkers ook op eenden konden loeren.

t	
X	
X	
X	

8 Lees: *Daar ... veroorzaken.* (r. 41 en 42)

Welk woord (of welke woorden) kun je **niet** achter *geleden* plaatsen?

- ☐ A helaas
- ☒ B gelukkig
- ☐ C blijkbaar²
- ☐ D jammer genoeg

X	
e	
X	
X	

9 Lees alinea 5.

Hoe komt het dat er steeds meer vliegen en muggen komen?

Er komen steeds meer vliegen en muggen omdat ...

- ☐ A brulkickers ze niet lusten.
- ☐ B meneer Lotti niet in de gaten had dat hij een brulkikkerplaag kon veroorzaken.
- ☒ C brulkickers wel gewone kikkers opeten, maar geen insecten eten.
- ☐ D De tekst vertelt ons niet waarom dat gebeurt.

X	
X	
r	
X	

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Lees: *Een ... leggen.* (r. 19 t/m 21)

Wat was daarvan **niet** het gevolg?³

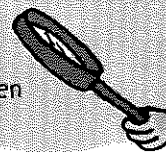
- ☐ A Hele ... rivieren. (r. 24 en 25)
- ☐ B De ... geluidsoverlast. (r. 29 en 30)
- ☐ C Er ... kikkertjes. (r. 38 t/m 40)
- ☒ D Fransen ... zijn. (r. 56)

X	
X	
X	
v	

¹ zelfs - anders dan je zou denken

² blijkbaar - zoals je kunt merken

³ gevolg - een gevolg is iets dat vanzelf gebeurt, doordat er eerst iets anders is gebeurd

11 Kijk naar het plaatje.

Met welke zin heeft het plaatje vooral iets te maken?

- ☒ A En ... alles. (r. 33)
- ☐ B Natuurbeschermers ... zit. (r. 35 en 36)
- ☐ C Hij ... brulkikkerbillen. (r. 43 t/m 47)
- ☐ D Helaas ... eten. (r. 52 t/m 54)

i	codekicker
X	
X	
X	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

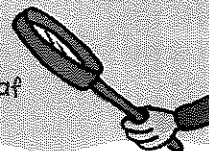
Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- ☐ A Het loopt uit de klauwen: *het gaat helemaal verkeerd.*
- ☐ B Met de handen in het haar zitten: *niet meer weten wat je doen moet.*
- ☒ C Op de centen zijn: *niet graag geld uitgeven; zuinig of gierig zijn.*
- ☐ D Dat laat diepe sporen na: *de gevolgen ervan zullen nog lang merkbaar zijn.*

X	codekicker
X	
s	
X	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
z	o	e	t	w	a	t	e	r	v	i	s

Welke woorden uit de tekst ken je al?

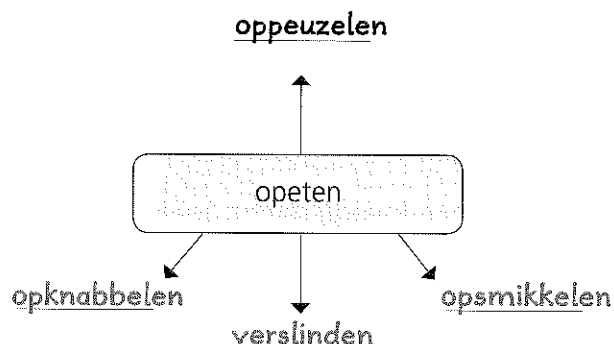
Vink aan.

- ☐ buffel
- ☐ buitenkansje
- ☐ direct
- ☐ gebaat zijn
- ☐ gericht
- ☐ vriendelijk gestemd
- ☐ niet gewonnen geven
- ☐ kwade
- ☐ oppeuzelen
- ☐ personage
- ☐ slim aanleggen
- ☐ toestemmen
- ☐ uitkomen
- ☐ voorstellen
- ☐ waardig

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst een woord dat te maken heeft met het opeten van iets of iemand... Kies daarna nog drie woorden die hetzelfde betekenen als opeten..

Vrouwtje Vos was slimmer dan haar man. Zij wist hoe ze ervoor moest zorgen dat de tijger hen niet ging opeten.

Welke zin hoort wel bij de slimme vos?

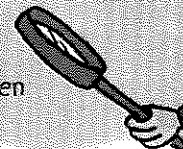
- ☒ Vrouwtje Vos zei: "Tijger, ik ben ziek, als je me opeet, ga je dood."
- ☐ Haar man zei: "Als je ons opeet, dan ga je de gevangenis in."
- ☐ Vrouwtje Vos zei: "Tijger, pas op, ik heb honger, ik ga je opeten."
- ☐ Haar man zei: "Nee tijger, een vos eten is niet lekker."

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ waardig	•	•	een rund met grote horens sie in tropische gebieden voorkomen ^a
² oppeuzelen	•	•	een kans waar je niet op gerekend had, een meevaller ^b
³ voorstellen	•	•	meteen ^c
⁴ gericht	•	•	Als je ergens mee gebaat bent, dan heb je er iets aan. ^d
⁵ personage	•	•	Als je je ogen op iets gericht houdt, dan blijf je ernaar kijken. ^e
⁶ direct	•	•	Als je vriendelijk gestemd bent, dan raak je in een goed humeur. ^f
⁷ toestemmen	•	•	Als je je niet snel gewonnen geeft, dan ga je door, je geeft de moed niet op. ^g
⁸ gebaat zijn	•	•	opeten ^h
⁹ kwade	•	•	persoon ⁱ
¹⁰ buffel	•	•	Als je iets slim aanlegt, pak je het goed aan. ^j
¹¹ vriendelijk gestemd	•	•	Als iemand ergens mee toestemt, dan vindt hij het goed. ^k
¹² niet gewonnen geven	•	•	Als je ergens niet uitkomt, kan je het probleem niet oplossen. ^l
¹³ slim aanleggen	•	•	Als je iets voorstelt, is het jouw plan. Je vraagt iemand of hij het ermee eens is. ^m
¹⁴ buitenkansje	•	•	met eerbied, beleefd en vriendelijk ⁿ
¹⁵ uitkomen	•	•	Een kwade nacht is een nacht waarop iets niet goed gaat. ^o

1n; 2h, 3m; 4e; 5i; 6c; 7k; 8d; 9o; 10a; 11f; 12g; 13j; 14b; 15l

Lees nu eerst de tekst.

Er leefde eens een vos in een hol met zijn vossenvrouw en vijf kleintjes. Iedere avond slopen de twee grote vossen naar een marktplaats om te snoepen van de restjes die de mensen daar hadden weggegooid. En iedere nacht als ze naar huis gingen, voerden ze hetzelfde gesprek. De vos zei dan tegen zijn vrouw: "Zeg, vertel me nu eens hoeveel verstand jij eigenlijk hebt?" Zij zei dan: "Zoveel als je in een klein groentemandje kunt stoppen." Vervolgens vroeg zij: "En hoeveel verstand heb jij dan wel?" Hij gaf dan als antwoord: 10 "Zoveel als je op twaalf buffels kunt laden!"

Op een kwade nacht, toen ze zoals gewoonlijk op weg naar huis waren, stonden ze opeens tegenover een tijger, die hen vriendelijk groette met de woorden: "Eindelijk heb ik jullie 15 te pakken, vriendjes." De vos kon geen woord uitbrengen en rilde van angst. Hij kroop met zijn buik over de grond.

1 Lees: *ledere ... weggegooid.* (r. 2 t/m 4)

Wie worden er bedoeld met *de mensen*?

- A de eigenaars van de marktkraampjes
- B de mensen die op de markt gewinkeld hadden
- C de mensen die aan het eind van de dag het marktplein hadden opgeruimd
- ☒ D Dat kun je niet uit de tekst opmaken.

TIP! Het gaat er hier niet om over wie je denkt die de restjes hebben achtergelaten, maar of je het antwoord op die vraag in de tekst kunt vinden.

X	codeertabel
X	
X	
S	

2 Lees: *Hij ... laden.* (r. 9 en 10)

Welke zin beschrijft de vos, toen hij zijn antwoord gaf, het best?

- A Hij was nogal bescheiden. ¹
- ☒ B Hij zat behoorlijk op te scheppen.
- C Hij was in de war.
- D Hij heeft geen verstand van buffels.

TIP! Let op het woord *twaalf* en het uitroepteken achter de zin.

X	codeertabel
t	
X	
X	

1 bescheiden - iemand die bescheiden is, is rustig en schept niet op over zichzelf

3 Lees: *Hij ... grond.* (r. 16)

Waarom deed de vos dat?

- A Hij hoopte dat de tijger hem niet zou zien.
- B** Hij kreeg het doodsbenuwd. ¹
- C Hij wilde laten zien dat hij eerbied voor de tijger had.
- D Hij kreeg plotseling jeuk ² aan zijn buik.

X	correctie
e	
X	
X	

TIP Als je één zin terugleest, kom je op het antwoord.

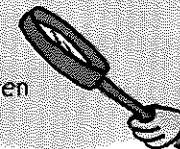
Het vrouwtje vos gaf zich nog niet zo snel gewonnen. Ze groette de tijger vriendelijk en zei: "Goedenavond Oom, eet
 20 ons nu niet direct op, maar luister even. Mijn man en ik, we hebben ruzie over iets en u kunt ons helpen dat probleem op te lossen." De tijger werd vriendelijk gestemd omdat zij hem Oom noemde, en hij antwoordde met een zachte stem:
 25 "Kleine nicht, vertel het je Oom maar eens. Waar hebben jullie het moeilijk mee. Ik zal het voor jullie beslissen."

"Nou kijk," zei het vrouwtje vos, "wij hebben vijf kinderen. Die willen wij verdelen. Ik heb voorgesteld dat ik er drie krijg en mijn man twee, maar hij wil er drie en er twee aan mij
 30 laten. We kunnen er niet uitkomen en we zochten iemand om ons te helpen. Gelukkig komen we u nu tegen, als een

De tijger dacht direct dat
 35 dit een buitenkansje was. Als hij het slim aanlegde zou hij niet alleen de twee vossen maar ook nog vijf kleintjes kunnen oppeuzelen, dus stemde
 40 hij toe hen te helpen.

1 doodsbenuwd - erg bang
 2 jeuk - een kriebelig gevoel

- De vossen nodigden hem uit met hen mee te gaan naar hun hol. Daar aangekomen rende de vader vos het hol in om de kleintjes te halen. Maar hij kwam niet meer naar buiten. Het vrouwtje vos zei: “Daar heb je het weer, mijn man kan die kleintjes niet aan. Ik ga hem helpen.” Achterstevoren kroop ze langzaam het hol in, haar gezicht naar de tijger gericht. De tijger zag haar verdwijnen, maar omdat ze haar ogen op hem gericht hield, kon hij alleen maar zeggen: “Hallo, waarom ga je achterwaarts?” “Maar Oom,” sprak zij waardig, “hoe kan ik nu zo een groot personage als u bent de rug toekeren?” En daarmee verdween ze.
- Al gauw hoorde de tijger de twee vossen roepen: “Dag lieve Oom, je kan gerust naar huis gaan. We hebben samen al besloten hoe we de kinderen zullen verdelen.”

4 Lees alinea 3.

Vrouwtje vos noemt de tijger Oom. Welk effect had dat op de tijger?

- A De tijger was nogal verbaasd.
- B Hij had plotseling geen honger meer.
- C Hij had medelijden met vrouwtje vos.
- ☒ D Hij raakte in een goed humeur.

TIP! Lees de hele alinea en let op de woorden *vriendelijk gestemd* (kijk bij *nadenken vooraf*) en met een *zachte stem*.

X	codeletter
X	
X	
k	

5 Lees: *Het ... helpen.* (r. 45 t/m 47)

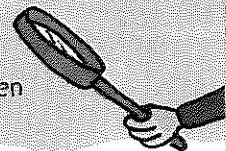
Wat past het best na *zei*?

- ☒ A met een diepe zucht
- B opgelucht ¹
- C woedend
- D vrolijk

TIP! Let op de woorden: *Daar heb je het weer*. En je weet dat het vrouwtje vos eigenlijk toneel zit te spelen, want het verhaal over het probleem met de kinderen heeft ze maar verzonnen.

e	codeletter
X	
X	
X	

¹ opgelucht - als je opgelucht bent, ben je blij dat het probleem is opgelost

6 Lees: *Achterstevoren ... gericht.* (r. 47 en 48)

Vrouwje vos kroop achterstevoren het hol in ...

- A omdat ze dat zo gewend was.
- B om ervoor te zorgen dat ze straks weer gemakkelijk naar buiten kon.
- C omdat ze vond dat haar Oom een groot personage was.
- ☒ D omdat ze dacht dat de tijger haar anders zou aanvallen.

X	CODEBETRIJF
X	
X	
I	

TIP! Als je één zin verder leest, kom je erachter welk effect het achterstevoren kruipen op de tijger had. Let vooral op de woorden: *kon hij alleen maar zeggen*.

7 Lees alinea 7.

Wat dacht de tijger waarschijnlijk toen hij hoorde wat de twee vossen riepen?

- A Wat fijn dat het probleem is opgelost.
- ☒ B Verdorie, ze hebben me beetgenomen. ¹
- C Ik zal ze uitnodigen om met me mee uit eten te gaan.
- D Wat een slim nichtje heb ik.

X	CODEBETRIJF
v	
X	
X	

8 Lees: *Al ... roepen.* (r. 55)

Welk woord kun je **niet** voor *roepen* zetten?

- ☒ A verbaasd
- B vriendelijk
- C opgelucht
- D geniepig ²

a	CODEBETRIJF
X	
X	
X	

Vragen 9 t/m 12 gaan over de hele tekst.

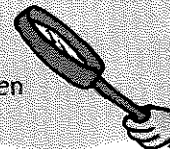
9 Lees: *"Goedenavond ... lossen."* (r. 19 t/m 22)

Vrouwje vos probeerde er zo voor te zorgen ...

- A dat de tijger hen niet meer wilde opeten.
- B dat de tijger zou denken dat ze familie van elkaar waren.
- C dat de tijger hun beste vriend zou worden.
- ☒ D dat ze een kans kregen om aan de tijger te ontsnappen.

X	CODEBETRIJF
X	
X	
r	

1 beetnemen - als je iemand beetneemt, dan hou je hem voor de gek
2 geniepig - stiekem en een beetje gemeen

Lees nu eerst de tekst.

Sint Nicolaas en Zwarte Piet staan voor op de stoomboot, die volgeladen met cadeautjes naar Nederland en België vaart. Ze zeggen niet veel. Met een glazige blik staart Sint naar de meeuwen. Af en toe werpt hij ze verstrooid
5 een handje pepernoten toe. Zijn baard flappert in de wind. Piet aarzelt. De Sint lijkt tobberig. Een arm om de Goedheiligman heenslaan durft Piet niet, ze kennen elkaar al jaren, maar daar is de Sint net iets te heilig voor.
10 Piet heft voorzichtig zijn gehandschoende hand voor een bemoedigend klopje op de rood fluwelen schouder van Sinterklaas. Maar dan spreekt de Sint ineens luidop: "Zie je die streep daar in de verte Piet? Dat zal de kust van Nederland zijn. Ik zeg het je ronduit, Piet, ik zie op tegen mijn verblijf."

1

1 Lees: Af ... toe. (r. 4 en 5)

De Sint werpt de meeuwen pepernoten toe omdat hij ...

- ☒ (A) zich zorgen maakt.
- ☐ B een beetje in de war is.
- ☐ C dat nu eenmaal gewend ¹ is.
- ☐ D denkt dat de meeuwen dat lekker vinden.

 Let op het woord *verstrooid*. (Kijk bij *nadenken vooraf*.)

g	g o e d h e i l i g m a n
X	
X	
X	

2 Lees: Een ... voor. (r. 6 t/m 8)

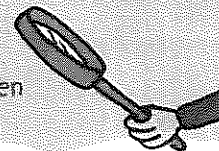
Piet wil een arm om de Sint heen slaan omdat hij ...

- ☒ (A) ziet dat het niet goed gaat met de Sint.
- ☐ B de Sint al jaren kent.
- ☐ C denkt dat de Sint het koud heeft voor op de stoomboot.
- ☐ D de Sint wil laten merken dat hij niet alleen is.

 Lees twee zinnen verder.

e	g o e d h e i l i g m a n
X	
X	
X	

1 gewend - als je ergens aan gewend bent, vind je het gewoon

Piet zucht. Wat haalt die oude zich nu weer in het hoofd?
Denkt hij dat de kinderen niet voor hem zullen zingen?
Dat ze niet blij zijn met de cadeaus uit het ruim? Is hij bang
om uit te glijden op de daken? “Dat is het allemaal niet,
20 mijn jongen,” glimlacht Sinterklaas. “Wat mij zorgen baart,
is ons onderkomen de komende dagen. O, mooi zijn ze, de
kastelen waar wij altijd mogen logeren. Maar het tocht in
de gangen. Dat is niet goed voor mijn broze botten. En het
spookt er. En het is er ongezellig.” Piet knikt. Ook hij ziet
25 op tegen het logeeradres. Uren is hij er dagelijks kwijt om
het spinrag uit zijn krulletjes te plukken, uren waarin hij
eigenlijk moet dichtten. ‘s Ochtends moet hij de vleermuizen
uit de mijter jagen. En de schimmel is doodsbenauwd voor
het geritsel in het hooi van de oude stallen en moet elke
30 avond in slaap worden geaaid.

2

3 Lees: *Ik ... verblijf.* (r. 13 en 14)

Door deze zin kom je te weten ...

- A dat de Sint altijd de waarheid vertelt.
- B dat de Sint een hekel ¹ heeft aan Nederland.
- ☒ C waarom de Sint tobberig kijkt.
- D dat de Sint de kust van Nederland herkent.

TIP! Wat legt de Sint met deze zin uit?

X	CORRECTE ANTWOORD
X	
i	
X	

4 Lees: *Piet zucht.* (r. 16)

Hij zucht omdat hij ...

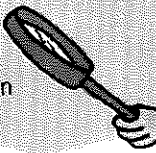
- A ook opziet tegen het logeeradres.
- ☒ B denkt dat de Sint zich onnodig zorgen maakt.
- C het verdrietig voor de Sint vindt als de kinderen niet voor hem gaan zingen.
- D erg teleurgesteld ² zal zijn als de kinderen niet blij zijn met hun cadeautjes.

TIP! Lees één zin verder.

X	CORRECTE ANTWOORD
t	
X	
X	

¹ hekel - als je ergens een hekel aan hebt, dan vind je het vervelend

² teleurgesteld - als je door iets teleurgesteld bent, dan vind je het minder leuk dan je dacht dat het zou zijn

5 Lees: *Dat ... Sinterklaas.* (r. 19 en 20)

Eerst was Sint tobberig, maar nu glimlacht hij omdat ...

- A Piet zo vriendelijk tegen hem is.
- ☒ B de gedachten van Piet over waarom Sint zich zorgen maakt helemaal fout zijn.
- C de kastelen waar hij altijd mag logeren zo mooi zijn.
- D hij zich verheugt¹ op zijn verjaardag.

TIP! Het antwoord vind je in de zin die je net gelezen hebt.

X	codevragen
e	
X	
X	

6 Maar dat kan me eigenlijk niets schelen.

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- A Wat ... hoofd. (r. 16)
- B Dat ... jongen. (r. 19 en 20)
- ☒ C O, ... logeren. (r. 21 en 22)
- D En ... geaaid. (r. 28 t/m 30)

TIP! Het antwoord vind je omdat je nu weet waar de Sint zich zorgen om maakt.

X	codevragen
X	
n	
X	

7 Lees: *Piet knikt.* (r. 24)

Deze zin kun je niet vervangen door ...

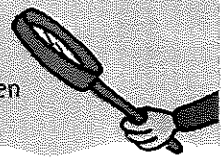
- A Piet is het met de Sint eens.
- B Piet snapt waar de Sint het over heeft.
- ☒ C Piet heeft een hekel aan de vleermuizen.
- D Piet vindt dat de Sint zich terecht zorgen maakt.

X	codevragen
X	
m	
X	

Piet peinst. Dan lacht hij ineens breeduit, zijn gouden oorringen rammelen ervan. "Is er eigenlijk iets in dit leven dat jij serieus neemt, jij olijkerd," begint Sint boos. "Niet kwaad worden, Sint, ik lach u niet uit. Ik weet een oplossing!" juicht Piet. "We vragen gewoon of we ergens
35 mogen logeren, bij de mensen thuis. In een gezellig huis waar de kachel ronkt! Waar we onze tandenborstel in het bekertje op de wastafel mogen zetten, waar we mee
40 stapelbed bij een kind of zo." Een glimlach breekt door Sints baard. Zou hij dan eindelijk eens mogen meemaken hoe het leven is in al die warm verlichte kamers waar hij door de schoorsteen altijd in kan kijken? "Hulde, Piet, hulde. Dat is een geniaal idee. Wat denk je, mogen we dan ook televisie
45 kijken en op de computer spelen?"

3

¹ verheugen - als je je ergens op verheugt, dan heb je er veel zin in

8 Lees alinea 3.

Deze alinea gaat vooral over ...

- A dat de Sint niet zo snel boos moet worden.
- B dat de Sint graag televisie wil kijken en op de computer wil spelen.
- C dat het gezellig zou zijn om bij een kind in een stapelbed te kunnen slapen.
- ☒ D de oplossing van Piet.

X	codeboek
X	
X	
e	

9 Lees: *Is ... boos.* (r. 32 en 33)

Sint is boos omdat hij ...

- A een hekel heeft aan het rammelen van de oorringen van Piet.
- B het leven te serieus neemt.
- C de oplossing van Piet nogal dom vindt.
- ☒ D denkt dat Piet hem uitlacht.

X	codeboek
X	
X	
I	

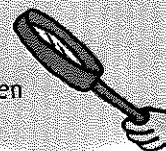
10 Nu snapt hij waarom Piet ging lachen.

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- A *Niet ... Piet.* (r. 33 en 34)
- B *In ... ronkt.* (r. 36 en 37)
- ☒ C *Een ... baard.* (r. 40 en 41)
- D *Hulde ... spelen?* (r. 43 t/m 45)

X	codeboek
X	
k	
X	

- 50 Piet hoort Sint nauwelijks. Hij bedenkt net dat hij dan eindelijk misschien ook eens een muil mag zetten, naast het rijtje kinderschoenen bij de schoorsteen. Opeens durft hij toch een arm om de Sint heen te slaan. "Ik stuur meteen een telegram en een e-mail naar de Kinderpagina, Sinterklaas!"
- 55 Dan vraag ik om een huiselijk logeeradres." Sint Nicolaas glimlacht dromerig en schurkt zich eens lekker tegen zijn Piet aan. Dan pelt Piet zich voorzichtig uit de omhelzing en grijpt zijn telefoon:

- 60 "BESTE KINDEREN VAN DE KINDERPAGINA-STOP-MOGEN WE
KOMEN LOGEREN?-STOP-SINT HEEFT ZIJN EITJE GRAAG
HALFZACHT-STOP-WAAR KUNNEN WE SLAPEN-STOP-WAAR
MOGEN WE MEE SPELEN?-STOP-WAT ETEN WE?-STOP-HOE LAAT 5
MOETEN WE NAAR BED?-STOP-VERGEET NIET DAT HET PAARD
65 OOK KOMT LOGEREN-STOP-WE ZOEKEN HET BESTE LOGEERADRES!
TEKEN OF SCHRIJF ONS-STOP-GAUW! WANT WE ZIJN ER AL BIJNA.
NAMENS DE SINT EN DE SCHIMMEL, PIET-STOP."

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Lees: *Opeens ... slaan.* (r. 52 en 53)

Het woord toch heeft betrekking op de volgende zin(nen):

- (A) Een ... voor. (r. 6 t/m 8)
- B Piet ... hoofd. (r. 16)
- C Wat ... spelen? (r. 44 en 45)
- D Hij ... schoorsteen. (r. 50 t/m 52)

e	codeknapper
X	
X	
X	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking hoort wel bij deze tekst?

- (A) Je hart uitstorten: *praten over dingen die je heel erg bezighouden.*
- B Het laat me koud: *het interesseert me niet.*
- C Iemand de deur wijzen: *iemand wegsturen.*
- D Je poot stijf houden: *niet toegeven.*

r	codeknapper
X	
X	
X	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
g	e	i	t	e	n	m	e	l	k	e	r

Welke woorden uit de tekst ken je al?

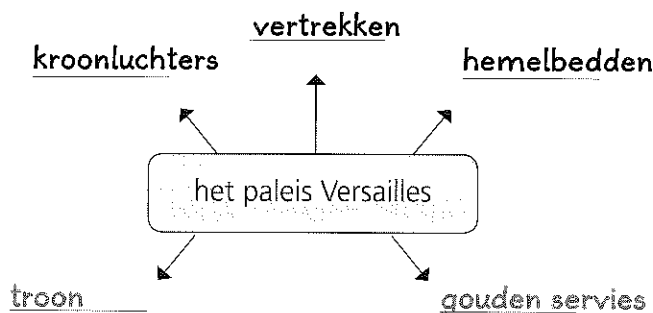
Vink aan.

- ☐ aanbieden
- ☐ beledigen
- ☐ definitief
- ☐ uit de gunst raken
- ☐ hemelbed
- ☐ hoveling
- ☐ jachtslot
- ☐ kroonluchter
- ☐ Leonardo da Vinci
- ☐ minister
- ☐ in de omgeving van
- ☐ onderdaan
- ☐ urine
- ☐ vertrek

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die je iets vertellen wat je in het paleis kan zien. Bedenk daarna nog twee woorden.

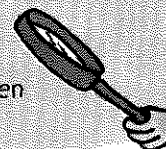
Deze tekst gaat vooral over het enorme paleis Versailles die voor koning Lodewijk de dertiende in de 17e eeuw (1600-1700) in de buurt van Parijs (Frankrijk) gebouwd werd.

Welke zinnen horen wel bij Lodewijk en zijn kasteel?

- ☒ Koning Lodewijk de dertiende was schatrijk.
- ☒ Het duurde wel veertig jaar om het paleis te bouwen.
- ☐ Koning Lodewijk voelde zich nogal eenzaam in het paleis, want niemand anders woonde er.
- ☐ Koning Lodewijk moest nogal hard werken om dat enorme paleis schoon te houden. Poetsen, poetsen, poetsen!!
- ☐ Hij had ook schoon genoeg van alsmaar het gras in de enorme tuin moeten maaien.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

Lees nu eerst de tekst.

- Vooraf in de omgeving van de rivier de Loire staan veel beroemde kastelen. Koning Frans de Eerste liet er in 1519 het kasteel van Chambord bouwen, het grootste van alle Loire-kastelen. Dit kasteel heeft 440 vertrekken, 365 ramen
 5 en 83 trappen. Daar moeten de hovelingen regelmatig
 verdwaald zijn. Je kunt er goed zien in wat voor een rijkdom
 de koningen en hun gevolg leefden, met al die kamers, de
 mooie stoffen, de zachte hemelbedden en alle versieringen. ①
- 10 Eén van die trappen is erg beroemd. Men denkt dat
 Leonardo da Vinci die ontworpen heeft. Het zijn twee
 trappen die om elkaar heen slingeren. Elke trap is een
 eenrichtingsverkeer-trap. Je hebt dus nooit tegenliggers. ②
- 15 Het beroemdste kasteel van Frankrijk is Versailles, bij Parijs.
 Eerst was het een eenvoudig jachtslot. Koning Lodewijk de
 Dertiende liet het bouwen om er af en toe te overnachten
 als hij in de bossen rond Parijs gejaagd had. Na zijn dood
 gebruikte zijn zoon, Lodewijk de Veertiende, het af en toe. ③

1 Lees: *Daar ... zijn.* (r. 5 en 6)

Dat komt omdat ...

- (A) het kasteel zo enorm was.
 B het kasteel 440 vertrekken heeft.
 C het kasteel 83 trappen heeft.
 D de hovelingen niet goed opletten toen ze er rondliepen.

TIP! Wat kom je vooral te weten als je één zin terug leest?

b	o
X	o
X	o
X	o

2 Lees: *Men ... heeft.* (r. 10 en 11)

Waarom denkt men dat?

- A Omdat die trap erg beroemd is.
 B Omdat de trappen om elkaar heen slingeren.
 C Omdat alleen Leonardo da Vinci knap genoeg was om zo'n bijzondere trap te ontwerpen.
 (D) Dat wordt in deze alinea niet duidelijk gemaakt.

TIP! Bij een vraag waarbij een van de antwoorden is: "Dat wordt in deze alinea niet duidelijk gemaakt", moet je altijd controleren of dat klopt.

X	o
X	o
X	o
r	o

3 Lees alinea 3.

Lodewijk de Veertiende gebruikte Versailles maar af en toe.

Waarom ging hij er niet vaker naar toe?

- A Omdat hij niet van jagen hield.
- B Omdat het kasteel te eenvoudig was.
- C Omdat hij het te druk had.
- D** Daarover heeft de schrijfster ons niets verteld.

X	codeboek
X	
X	
o	

TIP! Bij een vraag waarbij een van de antwoorden is: "Daarover heeft de schrijfster ons niets verteld", moet je altijd controleren of dat klopt.

Op een dag in 1661 werd deze koning uitgenodigd op het kasteel van één van zijn ministers, Fouquet. Die was erg rijk. Hij had een enorm kasteel laten bouwen, Vaux-le-Vicomte in Maincy. Vol trots toonde hij het aan de koning. Die werd
 25 woedend toen hij zag dat een minister, een onderdaan, een veel mooier kasteel had dan hijzelf. Minister Fouquet bood het gratis aan Lodewijk aan, toen hij merkte hoe jaloers hij was. Maar dat beledigde de koning nog meer. Alsof hij zelf niet zo'n kasteel kon betalen! Hij liet Fouquet gevangen zetten
 30 en gaf de architecten van Fouquet de opdracht voor hem net zo'n kasteel te bouwen, maar dan nog veel groter en mooier. Bijna veertig jaar lang hebben ze aan Versailles gewerkt. In 1685 werden zesendertigduizend personen geteld die op de
 35 er in 1682 definitief gaan wonen.

4

5

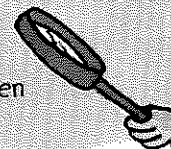
4 Lees: Op ... *hijzelf*. (r. 21 t/m 26)

Wat dacht Lodewijk de Veertiende waarschijnlijk toen hij het kasteel van Fouquet zag?

- A Dat heeft Fouquet goed aangepakt.
- B Fouquet is blijkbaar heel erg rijk.
- C** Dit kan niet, ik ben toch de koning?
- D Fouquet, waarom ben je zo trots?

X	codeboek
X	
n	
X	

TIP! Het antwoord vind je door na te denken waarom de koning *woedend* werd.

5 Lees: *Minister ... betalen!* (r. 26 t/m 29)

Waarom werd de koning nog meer beledigd?

- ☒ A Omdat hij vond dat Fouquet moest weten dat hij zo'n kasteel heus zelf wel kon laten bouwen.
- ☐ B Omdat Fouquet merkte dat hij jaloers was.
- ☐ C Omdat ministers zoiets niet mogen zeggen tegen een koning.
- ☐ D Geen een van bovenstaande antwoorden klopt.

t
X
X
X

Maar **dat** beledigde de koning nog meer. **Dat** heeft betrekking op: minister Fouquet bood het gratis aan Lodewijk aan. Let vooral op het woord *gratis*.

6 Lees: *Minister ... was.* (r. 26 t/m 28)

Toen minister Fouquet zijn kasteel aan Lodewijk liet zien, had hij in de gaten dat de koning ...

- ☐ A zijn eigen kasteel waardeloos vond.
- ☐ B vond dat zo'n enorm kasteel zwaar overdreven was.
- ☒ C er niet tegen kon dat het kasteel van een onderdaan mooier was dan zijn eigen kasteel.
- ☐ D genoeg geld had om zelf een nog veel groter en mooier kasteel te laten bouwen.

X
X
o
X

Let op het woord *jaloers*.

7 Lees: *Hij liet Fouquet gevangen zetten.* (r. 29)

Wat vertelt die zin ons over Franse koningen in die tijd?

- ☒ A Ze konden doen wat ze wilden.
- ☐ B Ze waren jaloers.
- ☐ C Ze waren erg rijk.
- ☐ D Ze waren te snel beledigd.

s
X
X
X

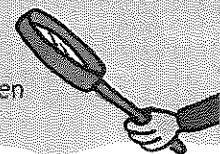
8 Lees: *Lodewijk ... wonen.* (r. 34 en 35)

Uit die zin blijkt ¹ dat ...

- ☐ A Versailles een gigantisch paleis was.
- ☐ B er bijna veertig jaar aan het paleis gewerkt is.
- ☒ C Lodewijk in het kasteel woonde voordat het paleis helemaal af was.
- ☐ D er zesendertigduizend mensen op de een of andere manier aan Versailles bouwden.

X
X
a
X

¹ blijken - als iets blijkt, dan is het duidelijk

Versailles is een gigantisch marmeren paleis. Alleen de voorkant is al bijna zeshonderd meter lang. Het beroemdste is de spiegelzaal. Een zeventig meter lange
 40 zaal waar zeventien enorme ramen gespiegeld worden in zeventien even grote spiegels. 's Avonds weerspiegelden ze de honderden kaarsen in de kroonluchters. Om het kasteel lagen uitgestrekte parken, met honderden fontein.

6

45 Behalve Lodewijk woonden er in Versailles ruim duizend hovelingen en vierduizend personeelsleden. Hoe belangrijker een hoveling was, hoe dichter zijn kamers bij
 50 die van de koning waren. Als een hoveling overleed of uit de gunst raakte, kwam er een kamer vrij. Daar verhuisde dan een hoveling naar toe. Dan kwam de kamer van die tweede hoveling vrij. Zo volgde er een hele reeks verhuizingen. Iedereen schoof een plaatsje op.

7

55 Schrijvers uit die tijd spreken van het 'Parfum van Versailles'. Dat was een sterke lucht van urine en oud zweet. Vermengd met die van zware parfums. Gedocht werd er niet. Wc's die
 60 gewoon onder de trap geplaatst!

8

9 Lees alinea 6.

Op basis van deze alinea kun je **niet** tot de conclusie ¹ komen dat ...

- (A) de kroonluchters van marmer gemaakt zijn.
- B je in de buurt van Versailles lekker kan wandelen.
- C de Spiegelzaal erg bijzonder is.
- D er evenveel spiegels als ramen in de spiegelzaal zijn.

u	codeertaken
X	
X	
X	

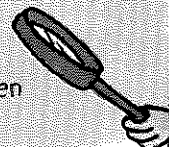
10 Lees alinea 7.

Door welke vraag te stellen kom je te weten waar deze alinea vooral over gaat?

- A Hoeveel hovelingen woonden er in Versailles?
- B Hoe groot was de kamer van de koning?
- C Wanneer kwam de kamer van die tweede hoveling vrij?
- (D) Waarom volgde er telkens een hele reeks verhuizingen?

X	codeertaken
X	
X	
r	

¹ conclusie - als je tot een bepaalde conclusie komt, dan weet je dat het zo is

11 Lees alinea 8.

Wat kun je **niet** zeggen naar aanleiding van deze alinea?

- A Het 'Parfum van Versailles' stonk.
- ☒ B De mensen in het paleis wasten zichzelf nooit.
- C De douche was toen nog niet uitgevonden.
- D De mensen in het paleis plasten soms op rare plaatsen.

X	codeboek
u	
X	
X	

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- ☒ A Het is weer pais en vree: *het is weer goed; er is geen ruzie meer.*
- B Het is me een doorn in het oog: *ik vind het ergerlijk.*¹
- C Het land aan iets hebben: *iets heel vervelend vinden.*
- D De smoor inhebben: *iets heel vervelend vinden en je daardoor chagrijnig*² *voelen.*

s	codeboek
X	
X	
X	

¹ ergerlijk - als je iets ergerlijk vindt, stoort het je

² chagrijnig - als je chagrijnig bent, heb je een slecht humeur en ben je onvriendelijk

Ik heb de code gebraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
b	r	o	n	t	o	s	a	u	r	u	s

Een heks in de buurt?

nadenken vooraf

Welke woorden uit de tekst ken je al?

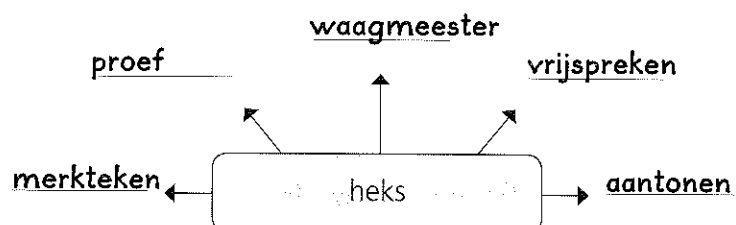
Vink aan.

- ☐ aantonen
- ☐ althans
- ☐ bekend staan
- ☐ beschuldigen
- ☐ brandstapel
- ☐ danken
- ☐ gouden eeuw
- ☐ heksenvervolging
- ☐ linnen
- ☐ merkteken
- ☐ officieel
- ☐ omkopen
- ☐ oordeel
- ☐ proef
- ☐ verklaring
- ☐ verlost zijn
- ☐ vrijspreken
- ☐ vroedvrouw
- ☐ waag
- ☐ waagmeester

Welke woorden ken je nog meer?

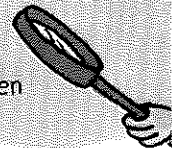
Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vijf woorden die gaan over het beslissen of iemand wel of niet een heks was.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

merkteken	•	bewijzen, laten zien
heksenvervolging	•	Zo werden ze althans (= tenminste) genoemd.
officieel	•	Als je ergens voor bekend staat, dan denken mensen dat over jou.
oordeel	•	zeggen dat iemand iets slechts heeft gedaan
aantonen	•	Als iemand op de brandstapel gezet werd, werd zij levend verbrand op een grote bos takken.
brandstapel	•	De periode van 1600 tot 1700. Die tijd kreeg die naam omdat het toen zo goed ging met Nederland.
althans	•	In de tijd van de heksenvervolgingen werden veel mensen door de kerk en de regering gedood omdat ze heksen zouden zijn.
omkopen	•	Een stof gemaakt van een plant dat vlas heet.
proef	•	iets waaraan je kon zien dat ze heksen waren
linnen	•	Het officiële papier werd geschreven door de persoon die kon beslissen of je wel of niet een heks was.
gouden eeuw	•	aan iemand geld geven met de bedoeling dat die persoon doet wat jij wilt
beschuldigen	•	Als je een eerlijk oordeel velt, dan heb je een eerlijke beslissing genomen.
vrijspreken	•	een manier waarop je probeert ergens achter te komen
vroedvrouw	•	Als je van iemand verlost bent, dan is die persoon er niet meer.
waag	•	Als je vrijgesproken bent, dan heeft de rechter beslist dat je niet schuldig bent.
waagmeester	•	iemand die helpt bij de geboorte van een baby
verlost zijn	•	het gebouw waar mensen gewogen werden
bekend staan	•	de mensen die de zogenaamde heksen moesten wegen

Lees nu eerst de tekst.

- Vooraf in de Middeleeuwen en in de Gouden Eeuw waren er veel heksen. Althans zo werden ze genoemd. Het waren vaak oude mannen of vrouwen, die in de ogen van de mensen een beetje vreemd waren. Als er dan iets mis ging, bijvoorbeeld een baby die dood werd geboren of een oogst die mislukte, dan werd snel gezegd dat de heks het wel gedaan zou hebben. De mensen konden daar geen andere verklaring voor bedenken.
- Als alles goed ging, dan was dat te danken aan God. God zorgde ervoor dat alles goed ging. Als er dingen verkeerd gingen, bijvoorbeeld als er ongelukken en rampen gebeurden, dan moest dat het werk van de duivel zijn. En heksen waren helpers van de duivel. De duivel was de vijand van God.
- Het was niet makkelijk om erachter te komen of iemand een heks was of niet. De duivel was slim. Dus heksen zagen eruit als gewone mensen.
- Je buurman of je buurvrouw kon gemakkelijk een heks zijn zonder dat je het wist. Maar als je goed keek dan moest je er toch wel achter kunnen komen. Heksen kregen namelijk een merkteken van de duivel mee. Bijvoorbeeld een wrat of een litteken. Als je daar in prikte met een naald dan voelde de heks niets. Het ging ook niet bloeden.

1 Lees alinea 1.

Wat wordt er *vooral* in deze alinea uitgelegd?

- A Waarom baby's dood werden geboren en oogsten mislukten.
- ☒ B Waarom oude mannen en vrouwen, die heksen werden genoemd, de schuld kregen als er iets misging.
- C Waarom de oude mannen en vrouwen een beetje vreemd waren.
- D Waarom de mensen niet begrepen waarom er iets mis ging.

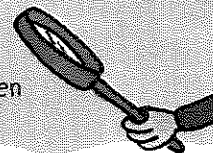
TIP Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, wordt in de eerste of laatste zin van een alinea verteld waar de alinea over gaat.

X	gebruik maken van
b	
X	
X	

Een heks in de buurt?

tekst en vragen

2 Lees: *Als ... hebben.* (r. 4 t/m 7)

Door welk woord kan *snel* vervangen¹ worden?

- A toch
- ☒ B al gauw
- C soms
- D nogal dom

X	codeboek
o	
X	
X	

TIP! Het goede antwoord moet hier hetzelfde betekenen als het woord dat vervangen moet worden.

3 Lees: *Als ... zijn.* (r. 11 t/m 13)

Wat kun je niet achter *gebeurden* plaatsen?

- A je auto ging bijvoorbeeld zomaar stuk
- B je huis vloog door een blikseminslag zomaar in brand
- C je zusje werd bijvoorbeeld ziek
- ☒ D de koeien gaven geen melk meer

X	codeboek
X	
X	
o	

TIP! Lees nog eens de eerste zin. (r. 1 en 2)

Wat bestond er nog niet in de Middeleeuwen en de Gouden Eeuw?

4 Lees: *De ... slim.* (r. 17)

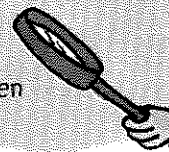
Met welke zin wordt dat duidelijk gemaakt?

- A *De ... bedenken.* (r. 7 en 8)
- B *De ... God.* (r. 14)
- ☒ C *Dus... mensen.* (r. 17 t/m 18)
- D *Maar ... komen.* (r. 21 t/m 23)

X	codeboek
X	
g	
X	

TIP! Welke zin vertelt je hoe de duivel ervoor zorgde dat het moeilijk was om erachter te komen wie een heks was?

¹ vervangen - als een woord of zin vervangen wordt, komt er een ander woord of zin voor in de plaats

Er waren nog meer manieren
om aan te tonen of een heks echt
een heks was of niet. Die werden
gebruikt in de tijd van de grote
35 heksenvervolgingen. Toen werden
er heel veel heksen opgepakt en
levend op de brandstapel gezet. Dat
gebeurde tussen 1600 en 1650. Er
zijn toen in heel Europa wel
40 honderdduizend onschuldigen gedood.

De mensen waren bang. Ze gingen
mensen beschuldigen: jij bent een
heks. Het was voor die ander dan heel moeilijk te bewijzen
45 dat het niet zo was. Daarom gingen de bestuurders van een stad of dorp zich ermee bemoeien. Zij wilden een eerlijk
oordeel vellen. Ze bedachten verschillende proeven, waaruit
kon blijken of iemand een heks was of niet. 5

5 Lees alinea 4.

Op welke vraag geeft alinea 4 geen antwoord?

- A Hoeveel onschuldige mensen werden er ongeveer gedood?
- ☒ B Hoe kon je bewijzen dat iemand wel of niet een heks was?
- C Wanneer vonden de grote heksenvervolgingen plaats?
- D Waar werden wel honderdduizend onschuldigen gedood?

TIP! Denk aan de **niet** tip op de flap rechts aan je boek.

X	codeboek 1234567890
s	
X	
X	

6 Lees: *Er ... gedood.* (r. 38 t/m 40)

Hoe weten we dat die mensen onschuldig waren? Dat weten we ...

- A omdat de duivel eigenlijk niet zo slim was.
- B omdat God niet wil dat mensen levend verbrand worden.
- ☒ C omdat we weten dat er eigenlijk geen heksen bestaan.
- D omdat die mensen niet expres akelige dingen deden.

TIP! Het antwoord op deze vraag staat niet in de tekst.

X	codeboek 1234567890
X	
c	
X	

7 Lees: Ze ... niet. (r. 47 en 48)

Waarom deden ze dat?

- A Omdat de mensen boos waren.
- B** Omdat het voor de zogenaamde ¹ heks moeilijk was om te bewijzen dat ze geen heks was.
- C Dat hoort nu eenmaal bij de taak van de bestuurder.
- D Ze vonden dat grappig.

X	CODEBOKS TEKSTBEGRIJP
h	
X	
X	

50 Zo was er de waterproef. Omdat een heks kon vliegen, zou ze dus heel licht moeten zijn. Als je haar in het water gooide, en ze bleef drijven, dan was het een echte heks. De meeste vrouwen bleven natuurlijk niet drijven, maar zonken. Omdat ze vaak niet konden zwemmen, verdronken ze. Zo
55 waren de mensen ook van de heks verlost. Een andere proef **6** was de weegproef. Men wilde wegen of de heks licht genoeg was om te vliegen. De heks moest zich helemaal uitkleden. De vroedvrouw van de stad controleerde of ze geen zware voorwerpen bij zich had. De heks kreeg dan een linnen jurk
60 aan en werd gewogen.

In het stadje Oudewater staat al sinds 1595 een waag. Dit gebouw staat nu bekend als de Heksenwaag. Iedereen die beschuldigd werd als heks kwam naar deze plek om zich
65 te laten wegen. Ze kwamen van heel ver. Zelfs uit andere landen. De Heksenwaag stond bekend als een eerlijke waag. **7** De waagmeesters hier lieten zich niet omkopen. Ze wogen eerlijk. Je was dus niet gauw te licht. Iedereen werd hier dus vrijgesproken. Je kreeg dan een officieel papier waarop stond
70 dat je geen heks was.

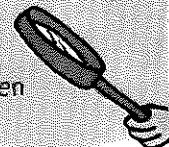
8 Lees alinea 6.

Door welke vraag te stellen kun je er achter komen waar deze alinea vooral over gaat?

- A Waarom verdrinken de vrouwen die in het water worden gegooid?
- B Wat gebeurt er tijdens de weegproef?
- C Waarom kreeg de heks een linnen jurk aan?
- D** Welke proeven waren er om aan te tonen of iemand een heks was?

X	CODEBOKS TEKSTBEGRIJP
X	
X	
u	

¹ zogenaamd - als je een zogenaamde heks bent, dan wordt dat wel over jou gezegd maar is dat niet waar

9 Kijk naar het plaatje bij alinea 4.

De jongen ziet er nogal bezorgd uit. Waarom zou dat zo zijn?

- A Hij vindt de groene jurk nogal lelijk.
- ☒ B Hij is bang dat zijn moeder ervan verdacht wordt dat zij een heks is.
- C Hij vindt dat zijn moeder te dik is.
- D Hij heeft een boek over heksen gelezen.

X	codekraker
t	
X	
X	

10 Lees alinea 7.

Waarom werd iedereen op de Heksenwaag in Oudewater vrijgesproken?

- A Omdat ze van heel ver kwamen.
- B Omdat iedereen die er kwam nogal zwaar was.
- ☒ C Omdat er geen heksen zijn en de waagmeesters zich niet lieten omkopen.
- D Omdat ze een officieel papier kregen waarop stond dat ze geen heksen waren.

X	codekraker
X	
t	
X	

11 Lees: De ... omkopen. (r. 67)

Door wie lieten de waagmeesters (op een andere plek dan in Oudewater) zich omkopen?

- A Door hun kinderen.
- ☒ B Door de mensen die vonden dat de persoon die gewogen werd een heks was.
- C Door de bestuurders van het dorp.
- D Door de duivel.

X	codekraker
e	
X	
X	

TIP Het antwoord staat niet in de tekst.

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Een zogenaamde heks moest gewogen worden. Hoe voelde ze zich niet?

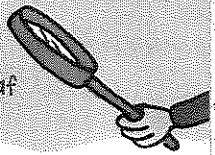
- A Het lag haar zwaar op de maag: *als iets je zwaar op de maag ligt, heb je een probleem waar je hard over nadenkt, maar je hebt er geen oplossing voor.*
- ☒ B Ergens maling aan hebben: *als je ergens maling aan hebt, trek je je er niets van aan.*
- C Ergens geen oren naar hebben: *als je ergens geen oren naar hebt, heb je er geen zin in.*
- D In rep en roer zijn: *als je in rep en roer bent, ben je heel erg opgewonden of paniekerig¹.*

X	codekraker
r	
X	
X	

¹ paniekerig - als je in paniek raakt, word je plotseling heel bang

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
b	o	o	g	s	c	h	u	t	t	e	r

Welke woorden uit de tekst ken je al?

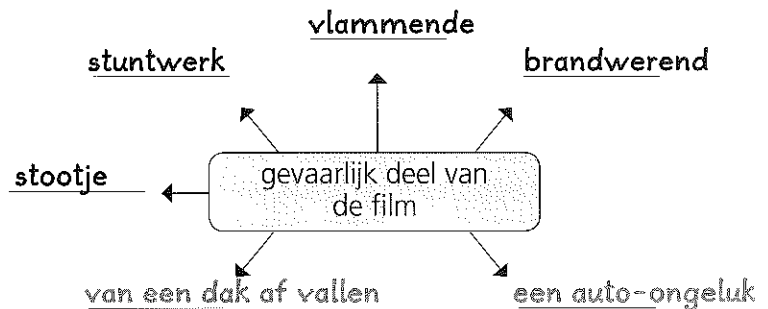
Vink aan.

- ☐ brandwerend
- ☐ demonstranten
- ☐ detail
- ☐ figurant
- ☐ inleven
- ☐ inschakelen
- ☐ klusje
- ☐ overdrijven
- ☐ personage
- ☐ sprenkelen
- ☐ stootje
- ☐ stuntwerk
- ☐ technisch
- ☐ vlammend
- ☐ volgen

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die gaan over iets wat gevaarlijk is in de film. Bedenk daarna nog twee woorden.

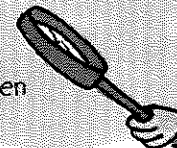
Welke zinnen horen wel bij hoe acteurs moeten zijn?

- ☒ Een generaal (de leider van de soldaten) moet er gezond uit zien. Deze acteur ziet er niet gezond uit. Hij kan niet de rol van de generaal spelen.
- ☒ Dat meisje is wel mooi. Maar de rol van oma past niet bij haar.
- ☐ De film die jullie willen maken is te saai. Dat is niet goed voor me.
- ☒ Die man kan heel goed met schepen varen. Daarom zou hij een goede kapitein kunnen zijn.
- ☐ Nee, ik wil die rol niet hebben. Jullie geven me te weinig geld.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ stuntwerk	Als iets brandwerend is, dan vliegt het niet in brand. ^a
² overdrijven	mensen die bij elkaar komen om te laten zien dat ze ergens voor of tegen zijn. ^b
³ personage	Als alles tot in de kleinste details wordt voorbereid, wordt er op alles gelet. ^c
⁴ demonstranten	een acteur die niets zegt ^d
⁵ stootje	Als je iemand inschakelt, vraag je hem om hulp. ^e
⁶ technisch	Als je weet hoe je een klusje moet aanpakken, dan weet je hoe je dat werk moet doen. ^f
⁷ vlammend	Als je je inleeft in iets, probeer je je voor te stellen hoe dat is. ^g
⁸ inleven	een persoon die voorkomt in een film of in een boek ^h
⁹ figurant	druppels over iets gooien ⁱ
¹⁰ inschakelen	Als je tegen een stootje kunt, dan kun je wel ergens tegen, dan ben je wel flink. ^j
¹¹ detail	heel gevaarlijk werk in een scène ^k
¹² klusje	de manier waarop het gemaakt is ^l
¹³ volgen	brandend ^m
¹⁴ brandwerend	Als je iets kan volgen, dan begrijp je het. ⁿ
¹⁵ sprenkelen	iets groter, mooier of erger voorstellen dan het is. ^o

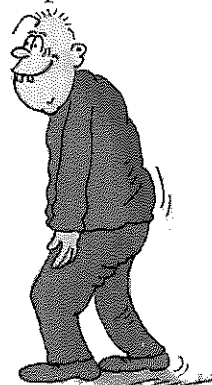
1k; 2o; 3h; 4b; 5j; 6l; 7m; 8g; 9d; 10e; 11c; 12f; 13n; 14a; 15i

Lees nu eerst de tekst.

Ook al is een film technisch perfect, echt goed wordt hij pas met hun goede acteurs. Goede acteurs zijn acteurs die precies passen bij de rol die ze moeten spelen. Daardoor kunnen ze je laten geloven dat de figuren die ze spelen echte personen zijn, mensen die echt bestaan.

Acteren voor de camera is heel anders dan op het toneel. In het theater moeten acteurs vaak een beetje overdrijven, want ook het publiek op de achterste rij moet het kunnen volgen. Bij de film hoeft dat niet. De camera filmt de acteur van zo dichtbij dat je zelfs de kleinste veranderingen in zijn gezicht ziet. Het optrekken van een wenkbrauw, een kleine beweging van de mond, alles komt op de film.

Vaak proberen acteurs zich daarom helemaal in te leven in het personage dat ze spelen. In plaats van hun rol te spelen, proberen ze hun rol te zijn. Acteurs die een politieagent moeten spelen, gaan daarom vaak eerst eens kijken op een politiebureau. En als ze een dokter moeten spelen, gaan ze een praatje maken met een dokter. Want in de film moet alles zo echt mogelijk lijken.

1 Lees: *Daardoor ... bestaan.* (r. 3 t/m 5)

Met *daardoor* wordt bedoeld ...

- A acteurs die goed toneel kunnen spelen.
- B dat acteurs snappen dat acteren voor de camera anders is dan op het toneel.
- ☒ C acteurs die passen bij de figuren die ze moeten uitbeelden.
- D door een film die technisch perfect is.

TIP *Daardoor* verwijst naar dat wat er in de zin daarvoor verteld is.

X	acteren
X	acteren
w	acteren
X	acteren

2 Lees: *In ... volgen.* (r. 8 t/m 11)

Acteurs in het theater moeten vaak een beetje overdrijven omdat ...

- ☒ A anders niet iedereen in het theater begrijpt wat er op het toneel gebeurt.
- B acteren voor de camera heel anders is dan op het toneel.
- C het publiek op de achterste rij de acteurs dan beter kan zien.
- D het toneelstuk anders een beetje saai wordt voor het publiek.

TIP Let vooral op het woord *volgen*.

o	acteren
X	acteren
X	acteren
X	acteren

3 Lees: *Het ... film.* (r. 14 en 15)

Als een acteur een wenkbrauw optrekt, geeft hij aan dat hij ... ¹

- A verdrietig is.
- B boos is.
- ☒ C verbaasd is.
- D blij is.

X	CODETABLET
X	
n	
X	

TIP Trek zelf je wenkbrauw even omhoog. Hoe voel je je dan?

4 Lees alinea 3.

Door welke vraag te stellen kom je te weten waar deze alinea *vooral* over gaat?

- A Waarom gaan acteurs kijken op een politiebureau?
- B Waarover praten acteurs met een dokter?
- ☒ C Wat doen acteurs om zich voor te bereiden op de rol die ze gaan spelen?
- D Waarom moet alles zo echt mogelijk lijken in een film?

X	CODETABLET
X	
d	
X	

TIP Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste zin van een alinea waar de alinea over gaat. Controleer of dat hier gebeurt.

5 Lees: *En ... dokter.* (r. 21 en 22)

Als de acteur een praatje maakt met de dokter gaat hij praten over ...

- A hoe belangrijk het is om dokter te zijn.
- B welke kleren de dokter draagt tijdens zijn werk.
- ☒ C hoe hij zijn patiënten behandelt.
- D hoe de operatiekamer in het ziekenhuis eruit ziet.

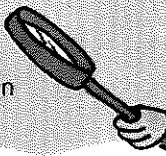
X	CODETABLET
X	
e	
X	

TIP De acteur moet erachter komen wat het werk van de dokter is en hoe hij zijn werk doet.

- 25 Behalve de acteurs die de hoofdrollen spelen, zijn er in een film altijd figuranten en 'extra's', ook wel edelfiguranten genoemd. Figuranten zijn acteurs die niets zeggen in de film. Ze spelen de mensen die op straat lopen, de toeschouwers in een stadion of de demonstranten bij een demonstratie. Vaak ⁴
- 30 zie je ze alleen op de achtergrond, terwijl de hoofdrolspelers op de voorgrond staan. Extra's of edelfiguranten zijn figuranten die een paar zinnnetjes mogen zeggen. Een ober in een restaurant ⁵ bijvoorbeeld, of een winkelbediende of een taxichauffeur.

35

1 aangeven - als je iets aangeeft, laat je het weten

In veel films komt vreselijk spannend stuntwerk voor. Auto's gaan over de kop, acteurs vliegen na een explosie door de lucht, vallen bij een gevecht door een raam of komen met vlamme kleding uit een brandend huis
 40 tevoorschijn. Voor de echte acteurs is dat veel te gevaarlijk werk. Daarom worden er stuntmannen en stuntvrouwen ingeschakeld. Die weten precies hoe ze zulke gevaarlijke klusjes moeten aanpakken.

6

45 Vaak kunnen ze wel tegen een stootje, die stuntmensen. Maar toch doen ze er alles aan om zichzelf te beschermen. In scènes met vuur bijvoorbeeld pakken ze zichzelf helemaal in in beschermende kleding. Ze dragen dan brandwerend ondergoed en ook de bovenkleding wordt ingesmeerd met
 50 een vuurwerende pasta. Over hun hoofd doen ze een muts die alles bedekt, behalve de ogen. Daar weer overheen gaat een masker dat lijkt op het gezicht van de acteur voor wie de stuntman invalt. Vlak voor de opnamen wordt er
 55 benzine over de man gesprengd die op het laatste moment wordt aangestoken. Buiten beeld staan mensen klaar met brandblussers. Daarmee wordt het vuur uitgemaakt zodra de opnamen klaar zijn.
 60 Meestal duurt zo'n scène maar een paar seconden.

7

6 Lees: *Vaak ... staan.* (r. 29 t/m 31)

Waarom zie je de figuranten alleen op de achtergrond?

- A Omdat ze toeschouwers zijn.
- ☒ B Omdat ze niets hoeven te zeggen.
- C Omdat ze niet zo goed kunnen acteren.
- D Dat wordt in deze alinea niet duidelijk gemaakt.

TIP Als een van de antwoorden is: Dat wordt in deze alinea niet duidelijk gemaakt, moet je goed controleren of dat klopt. Het gaat er hier niet om wat je denkt over waarom je figuranten alleen op de achtergrond ziet.

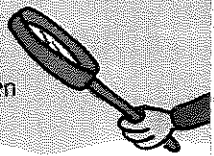
X	o
r	d
X	e
X	n

7 Lees alinea 6.

Stuntmannen en -vrouwen worden ingeschakeld omdat ...

- A er in veel films vreselijk spannend stuntwerk voorkomt.
- B echte acteurs het stuntwerk niet aandurven.
- ☒ C ze weten hoe ze zulke gevaarlijke klusjes moeten aanpakken.
- D ze voor het stuntwerk alles tot in de kleinste details doornemen.

X	o
X	d
d	e
X	n

8 Uit welke zin kun je het best opmaken dat stuntwerk zelfs voor stuntmensen gevaarlijk is?

- A In ... voor. (r. 36)
- B Vaak ... stuntmensen. (r. 45)
- ☒ C Maar ... beschermen. (r. 46)
- D Ze ... pasta. (r. 48 t/m 50)

X	codelezer
X	
o	
X	

9 Lees: Meestal ... seconden. (r. 60 en 61)

Wat wordt er bedoeld met zo'n scene?

- A een scene waarin de stuntman voor de acteur invalt
- B een scene waarin auto's over de kop gaan
- ☒ C een scene waarin de acteur na een explosie door de lucht vliegt
- D een scene zoals die in alinea 7 wordt beschreven

X	codelezer
X	
X	
k	

Omdat ze zulk gevaarlijk werk doen, laten stuntmensen niets aan het toeval over. Alles wordt tot in de kleinste
 65 details voorbereid en uitgerekend. Voor zover dat kan, wordt
 alles van tevoren heel goed gerepeteerd en doorgesproken. 8
 En tijdens de stunt moet de stuntman of -vrouw zich heel goed concentreren, want er mag niets misgaan.

10 Lees: En ... concentreren. (r. 67 en 68)

Door welke woorden kan *moet de stuntman of -vrouw zich heel goed concentreren*¹ niet vervangen worden?²

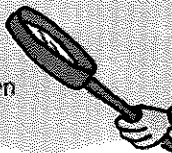
- A mag de stuntman of -vrouw zich niet laten afleiden
- B moet de stuntman of -vrouw zich bewust blijven³ van alles wat al gerepeteerd en doorgesproken is
- C moet de stuntman of -vrouw zijn gedachten bij de zaak houden
- ☒ D moet de stuntman of -vrouw weten dat wat hij doet heel gevaarlijk is

X	codelezer
X	
X	
t	

¹ concentreren - als je je concentreert, houd je je aandacht bij één ding

² vervangen - als een woord of zin vervangen wordt, komt er een ander woord of zin voor in de plaats

³ bewust blijven - als je je van iets bewust blijft, dan vergeet je het niet

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Het is niet de bedoeling dat je die ziet.

Waar kan je die zin het best plaatsen? Achter ...

- A En ... dokter. (r. 21 en 22)
- B Figuranten ... film. (r. 27)
- C Voor ... werk. (r. 40 en 41)
- ☒ D Buiten ... brandblussers. (r. 57 en 58)

X	code gebruikt
X	
X	
e	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past **niet** bij dit verhaal?

- ☒ A Met je mond vol tanden staan: *niet weten wat je moet zeggen.*
- B Zich iets eigen maken: *iets leren, zodat je precies weet hoe je moet handelen.*
- C Iets tot een goed einde brengen: *een karwei¹ op de juiste manier voltooien.*
- D Dat ligt precies in zijn lijn: *dat is de aangewezen² persoon voor een bepaald karwei.*

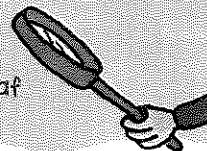
r	code gebruikt
X	
X	
X	

¹ karwei - werk dat je moet doen

² aangewezen - de aangewezen persoon is precies de juiste persoon

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
w	o	n	d	e	r	d	o	k	t	e	r

Welke woorden uit de tekst ken je al?

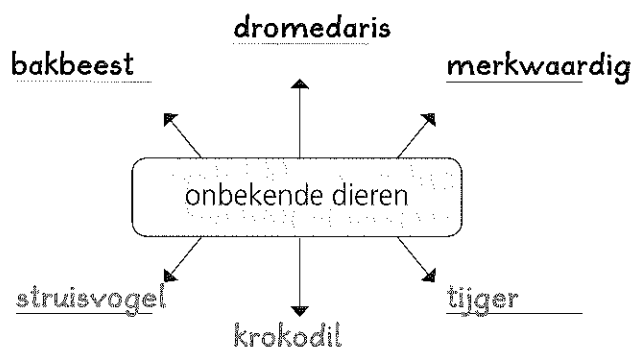
Vink aan.

- ☐ aflopen
- ☐ arena
- ☐ bakbeest
- ☐ buitmaken
- ☐ deftig
- ☐ dromedaris
- ☐ farao
- ☐ geleerde
- ☐ heelhuids
- ☐ joelen
- ☐ keizer
- ☐ kikkerlandje
- ☐ knecht
- ☐ mal
- ☐ menagerie
- ☐ merkwaardig
- ☐ oceaan
- ☐ ontdekkingsreizigers
- ☐ rot schrikken
- ☐ sik
- ☐ zwabberen

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst drie woorden die te maken hebben met dieren die de meeste mensen vroeger niet kenden. Bedenk daarna nog drie woorden.

Deze tekst gaat erover dat mensen vroeger haast niets wisten over dieren uit het buitenland (olifanten, giraffen, leeuwen, enz.) en dat koningen en keizers hun knechten naar het buitenland stuurden om die dieren te vangen.

Welke zinnen horen wel bij dieren die mensen niet kennen?

- ☒ Ik geloof je niet. Een dier met een nek langer dan een meter?!
- ☒ Je zegt dat je een muis hebt gevangen met acht poten. Toe nou!
- ☐ Ik heb geen idee hoe ik dat dier moet vangen. Straks vangt hij mij. Ik heb er helemaal geen zin in.
- ☐ Een hond, een vos en een wolf zijn eigenlijk familie van elkaar.
- ☐ Papa, mag ik voor mijn verjaardag een kat hebben?

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

¹ dromedaris	•	eindigen ^a
² geleerde	•	is een cirkelvormig toneel met banken eromheen voor de toeschouwers ^b
³ ontdekkingsreizigers	•	een heel groot beest ^c
⁴ buitmaken	•	iets krijgen door ervoor te vechten of er veel moeite voor te doen ^d
⁵ kikkerlandje	•	keurig, netjes, beschaafd ^e
⁶ zwabberen	•	een soort kameel met één bult ^f
⁷ knecht	•	Egyptische koning in vroeger tijden ^g
⁸ arena	•	iemand die over een bepaald onderwerp veel gestudeerd heeft ^h
⁹ rot schrikken	•	zonder dat er een ongeluk met je gebeurd is ⁱ
¹⁰ mal	•	hard roepen omdat je iets heel goed of heel slecht vindt ^j
¹¹ menagerie	•	vorst (koning) van een heel groot rijk ^k
¹² merkwaardig	•	grappige naam voor Nederland, omdat het daar zo vaak regent ^l
¹³ deftig	•	jongen of man die iemand helpt met werk ^m
¹⁴ oceaan	•	raar, maar ook grappig ⁿ
¹⁵ keizer	•	een verzameling getemde wilde dieren ^o
¹⁶ joelen	•	vreemd, raar ^p
¹⁷ sik	•	grote zee tussen twee werelddelen ^q
¹⁸ bakbeest	•	mensen die op reis gingen om te zoeken naar nog onbekende landen ^r
¹⁹ heelhuids	•	als je je rot schrikt, schrik je heel erg ^s
²⁰ farao	•	een klein, smal baardje ^t
²¹ aflopen	•	vegen ^u

1f; 2h; 3r; 4d; 5l; 6u; 7m; 8b; 9s; 10n; 11p; 12e; 13q; 14k; 15j; 16t; 17c; 18i; 19g; 20a

Lees nu eerst de tekst.

Wilde dieren verzamelen is een dure hobby! Alleen koningen, keizers en andere rijkards hadden daar genoeg geld voor. Zoals de farao's in Egypte en de keizers van China zo'n drieduizend jaar geleden. Ging de ene keizer op visite ① bij de andere keizer, dan bracht hij een cadeautje mee. Natuurlijk iets groots en iets bijzonders: een giraf of een ander merkwaardig dier.

Maar keizers en farao's krijgen veel bezoek. En dus ook ② veel cadeautjes. Het duurde niet lang of er renden allemaal wilde dieren in hun paleistuinen. En zo werden heel wat paleistuinen ... dierentuinen. Soms had zo'n keizer twee dezelfde dieren. En wat doet een verzamelaar als hij iets dubbel heeft? Dan gaat hij ruilen. 'Zeg beste vriend, jij krijgt ③ mijn dromedaris, mag ik dan jouw krokodook?

De keizers van Italië verzamelden wilde dieren in de arena. Arena's lijken op grote voetbalstadions. Maar in plaats van gevoetbald werd er gevochten. Een slaaf kreeg een zwaard in ③ zijn handen en werd met een leeuw of een andere griezel in de arena gezet. Juichend en joelend keek het publiek wie er won. Hoe het afliep met de leeuw en de slaaf? Niet best!

1 Lees: *Natuurlijk ... dier.* (r. 6 en 7)

Welk dier zou een keizer **niet** als een cadeautje geven?

- A een olifant
- B een struisvogel
- ☒ C een eenhoorn
- D een giraf

TIP! Denk aan de **niet** tip.

Er wordt een dier genoemd dat niet bestaat.

X	a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
X	
a	
X	

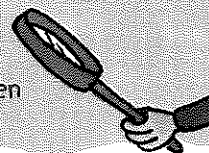
2 Lees: *Zeg ... krokodook.* (r. 14 en 15)

Waarom heeft de verzamelaar het over een krokodook?

- A Hij bedoelde eigenlijk: "Mag ik ook jouw krokodil?"
- B Zo heette een krokodil in die tijd.
- C Zo heet een krokodil in Egypte.
- ☒ D De schrijfster maakt met dat woord een grapje.

TIP! De schrijfster gebruikt hier expres een woord dat niet bestaat.

X	a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z
X	
X	
v	

3 De uitdrukking "ruilen is huilen" past niet bij de tweede alinea omdat de farao's en keizers ...

- A zoveel cadeautjes kregen.
- ☒ B het juist op prijs¹ stelden als ze dieren konden ruilen.
- C schatrijk waren.
- D eigenlijk nooit huilen.

X	codeextranet
o	
X	
X	

TIP! Door dieren te ruilen kregen de farao's en keizers een betere verzameling.

4 Die gevechten waren dus net zo spannend als onze voetbalwedstrijden.

Na welke zin kan deze zin het best geplaatst worden?

- A De ... arena. (r. 17)
- B Arena's ... voetbalstadions. (r. 18)
- C Maar ... gevochten. (r. 18 en 19)
- ☒ D Juichend ... won. (r. 21 en 22)

X	codeextranet
X	
X	
n	

TIP! Let op het woordje *dus*. Dat woord legt iets uit dat in de vorige zin genoemd is. Welke zin vertelt wat er ook nu gebeurt tijdens een voetbalwedstrijd?

5 Lees: *Hoe ... best!* (r. 22)

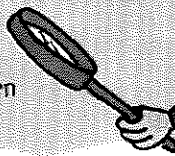
Wat weten we nu?

- A We weten dat de slaaf door de leeuw werd gedood.
- B We weten dat de leeuw door de slaaf werd gedood.
- C We weten dat zowel de leeuw als de slaaf zwaargewond waren.
- ☒ D We weten dat of de leeuw, of de slaaf, of beiden dood of zwaargewond waren.

X	codeextranet
X	
X	
d	

TIP! Vertelt de tekst wie het gevecht gewonnen had?

¹ prijs - als je iets op prijs stelt, dan is het voor jou waardevol

Vroeger had bijna niemand in ons kikkerlandje een flamingo,
 25 een ijsbeer of een andere draaikont gezien. Toen onze
 ontdekkingsreizigers over de oceanen zeilden naar verre
 landen, schrokken ze zich rot van al die rare en gevaarlijke
 dieren. Terug in Nederland vertelden ze spannende verhalen. 4
 Over dieren met een nek langer dan drie bezemstelen. Over
 30 grijze bakbeesten met een neus die over de grond zwabberde.

Sommigen fantaseerden erop los. Ze hadden een eenhoorn
 gezien: een paard met een sik en een pluimstaart. En uit zijn
 voorhoofd stak
 een kaarsrechte
 35 hoorn. Niemand
 geloofde die
 malle verhalen.
 Of was er toch
 iets van waar?

40 Rijke prinsen
 en kooplieden
 stuurden hun
 knechten op pad.

45 Die moesten maar eens kijken of het waar was. "Zie je een
 raar beest, zorg dat je het vangt en breng het met je schip
 terug." Dat was voor die knechten geen lolletje. Wat wisten
 ze van die beesten af? Soms ving het dier de knecht in
 plaats van andersom. Want een leeuw vang je niet met een
 50 schoteltje melk. En ook niet door "poes, poes, poes..." te
 roepen. Een knecht die heelhuids met een leeuw thuiskwam,
 was een geluksvogel.

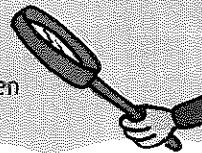
6 Lees: Over ... verhalen. (r. 29 t/m 37)

Over welk dier geloofden de mensen de verhalen niet?

- A over de giraf
- B over de olifant
- C over de eenhoorn
- ☒ D over geen een van die dieren

Lees nog eens terug: *Vroeger ... dieren.* (r. 24 t/m 28)

X	leesboek
X	
X	
V	

7 Lees: *Die moesten ... of het waar was.* (r. 45)

Met **het** wordt bedoeld ...

- A dat de hoorn kaarsrecht was. (r. 33 en 34)
- B dat ze een paard met een sik, een pluimstaart en een hoorn op zijn voorhoofd waren tegengekomen. (r. 32 t/m 35)
- ☒ C die malle verhalen. (r. 36 en 37)
- D dat sommige reizigers er maar op los fantaseerden. (r. 31)

X
X
—
X

8 Lees: *Dat ... lolletje.* (r. 47)

Wat wordt er bedoeld met die zin?

- A De knechten waren boos op hun meesters.
- B De knechten wilden liever de poesjes van de meester verzorgen.
- ☒ C Het was voor de knechten geen leuke taak.
- D Soms werd de knecht door de leeuw gevangen.

X
X
i
X

9 Lees: *Soms ... andersom.* (r. 48 en 49)

Dat gebeurde ...

- A als er drie leeuwen waren in plaats van een.
- ☒ B omdat de knecht eigenlijk niets van die dieren afwist.
- C als de knecht niet goed oplette.
- D als de knecht bang was.

X
n
X
X

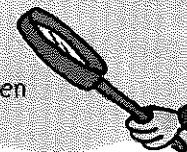
Al die buitgemaakte dieren kwamen in de tuinen van die
 55 rijkaards terecht. Zo'n tuin werd heel deftig een menagerie
 genoemd. Dit is een Frans woord dat beestenspel betekent.
 Meestal waren menagerieën niet open voor het publiek. Wel
 lieten de rijkelui de beesten aan hun gasten zien: om indruk
 te maken. En soms mocht er een geleerde in de tuin.
 60 Die ging de dieren bestuderen.

10 Lees: *Meestal ... publiek.* (r. 57)

Waarom was dat zo?

- A Omdat de rijkelui het entreegeld van het publiek niet nodig hadden.
- B Omdat de rijkelui er geen zin in hadden dat iedereen in hun tuin kon rondlopen.
- C Omdat de rijkelui geen indruk wilden maken op het publiek.
- ☒ D Dat vertelt het verhaal ons niet.

X
X
X
d

11 Lees alinea 7.

Waar gaat deze alinea **vooral** over?

- A Over de gasten van de rijkelui.
- B** Over de menagerieën.
- C Over de geleerden.
- D Over de buitgemaakte dieren.

X	codeknijper
e	
X	
X	

Vraag 12 gaat over de hele tekst.

12 Die mensen waren harteloos.¹

Deze zin heeft betrekking op ...²

- A** de keizers van Italië. (r. 17)
- B de mensen die erop los fantaseerden. (r. 31)
- C de koningen, de keizers en de farao's (r. 1 t/m 3)
- D de knechten die door de dieren werden gevangen. (r. 58 en 59)

r	codeknijper
X	
X	
X	

¹ harteloos - zonder gevoel of medelijden

² ergens betrekking op hebben - als iets ergens betrekking op heeft, dan heeft het ermee te maken

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
a	v	o	n	d	v	l	i	n	d	e	r

Kiespijn? Doe een ketting om

nadenken vooraf

Welke woorden uit de tekst ken je al?

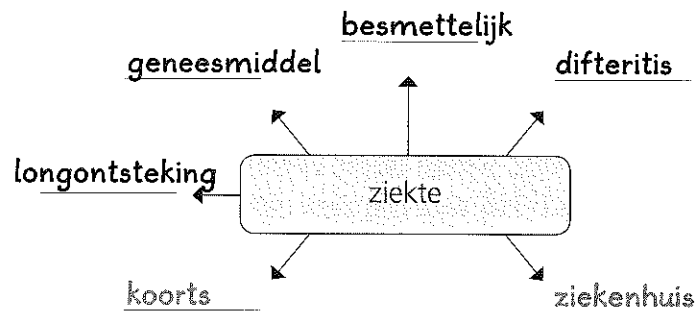
Vink aan.

- ☐ aderlaten
- ☐ bloed aftappen
- ☐ barbier
- ☐ bedstee
- ☐ besmettelijk
- ☐ bloedkoraal
- ☐ chirurgijn
- ☐ difteritis
- ☐ fris
- ☐ geleerde
- ☐ geneesmiddel
- ☐ hoop
- ☐ longontsteking
- ☐ middel
- ☐ ergens raad mee weten
- ☐ kijken hoe de sterren staan
- ☐ ergens niets voor voelen

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die te maken hebben met een ziekte. Bedenk daarna nog twee woorden.

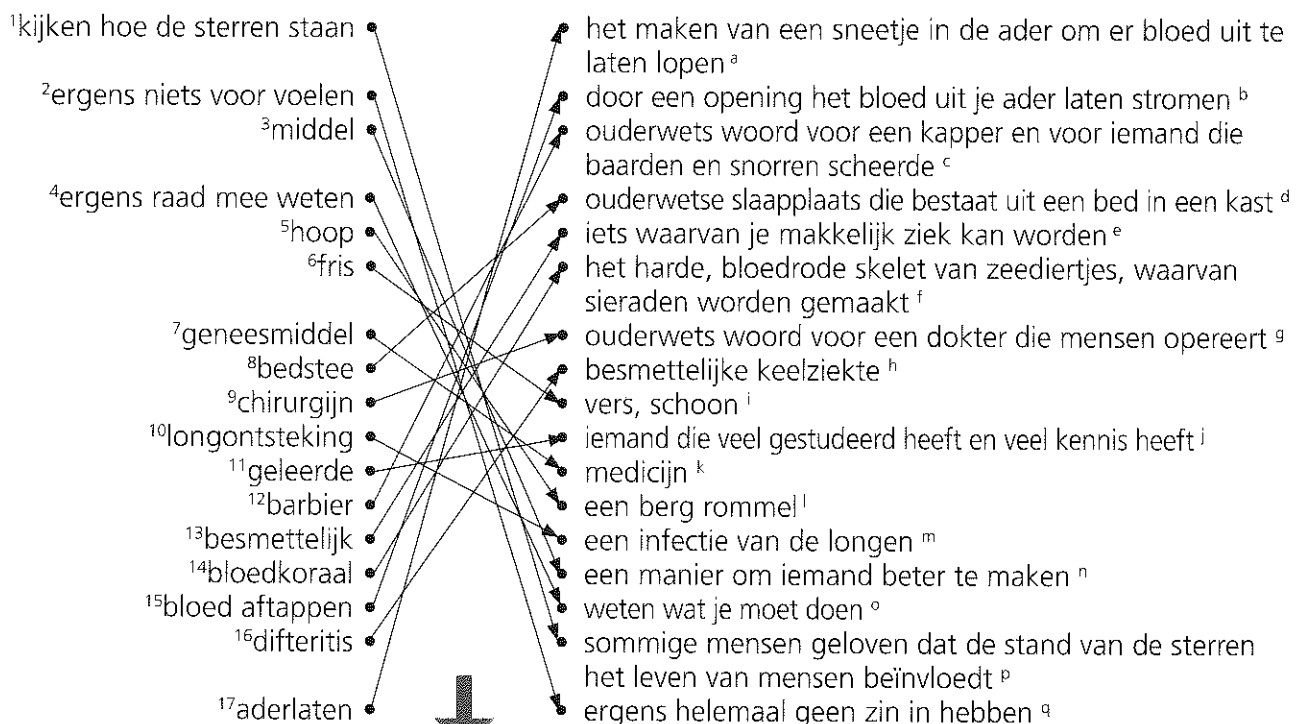

Deze tekst gaat erover dat mensen vroeger niet wisten waarom iemand ziek werd. Ook de dokters hadden geen idee hoe ze iemand konden beter maken.

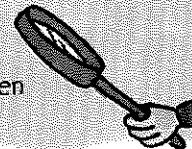
Welke zinnen horen wel bij ziek zijn vroeger?

- ☐ Mama, ik heb hoofdpijn. Geef me een aspirientje.
- ☒ Ga nu maar drie uur in het bos wandelen. Dan is de griep voorbij.
- ☐ Nee, als je je ziek voelt, moet je geen blauwe pyjama dragen. Dan voel je je steeds zieker.
- ☒ We gaan nu naar de apotheek om het medicijn op te halen.
- ☐ Over twee dagen is het volle maan. Dan is de ziekte voorbij.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

1p; 2q; 3n; 4o; 5l; 6i; 7k; 8d; 9g; 10m; 11j; 12c; 13e; 14f; 15b; 16h; 17a

Lees nu eerst de tekst.

“Minstens een week in bed!” had de dokter gezegd. Een hele week! Zeven dagen! Dat was voor Johan haast niet uit te houden. En als hij het zo warm bleef houden, moest de chirurgijn komen. Die moest dan bloed aftappen uit z’n arm. ①
5 ‘Aderlaten’ werd dat genoemd. Daar voelde Johan helemaal niets voor!

Ziek zijn is vervelend. Dat is nu zo, maar vroeger was dat heel erg. Johan heeft het in zijn bedstee beslist niet prettig 10 gehad. Hij was erg ziek. Anders had zijn moeder de dokter niet laten komen. Want een bezoek van zo’n geleerde man kostte veel geld. Als de ziekte minder erg was geweest, had ② moeder de chirurgijn gehaald. Die was niet zo knap*, maar hij wist met gewone ziektes vaak toch raad.

15 Hij was minder duur dan de dokter. Dat begrijp je beter als je weet dat hij ook nog een ander beroep had. Hij was ook ③ barbier.

1 Lees: “Minstens een week in bed!” (r. 1)

De dokter geeft met die zin ...

- A kritiek.¹
- B een waarschuwing.
- Ⓒ een opdracht.²
- D een mening.

TIP Als je ziek bent, laat je de dokter komen om te horen wat je moet doen om beter te worden.

X	codeknippen!
X	
s	
X	

2 Lees: Daar ... voor! (r. 5 en 6)

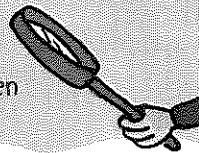
Welke zin legt die zin het beste uit?

- Ⓐ Hij voelde zich doodsbenauwd.
- B Hij had er helemaal geen zin in.
- C Hij wist dat het niet zou helpen.
- D Hij verzette³ zich er tegen.

TIP Controleer in *nadenken vooraf* of je weet wat *ergens niets voor voelen* betekent.

X	codeknippen!
t	
X	
X	

1 kritiek - het noemen van fouten van iemand of iets
2 opdracht - een opdracht is een taak die je iemand geeft
3 verzetten - als je je tegen iets verzet, dan doe je het niet

3 Lees: *Anders ... komen.* (r. 10 en 11)

Welke zin past het best voor die zin?

- A Hij had een beetje koorts.
- B** Zij maakte zich erg bezorgd.
- C Johan had een hekel aan de bedstee.
- D De dokter woonde vlak in de buurt.

TIP! Lees één zin terug.

X	o o d e k t e r a k e t
r	
X	
X	

4 Lees: *Hij was ... dokter.* (r. 16)

Waarom was dat?

- A** Omdat hij ook nog een ander beroep had.
- B Omdat hij niet zo hebbertig¹ was als de dokter.
- C Omdat hij geen verstand had van gewone ziektes.
- D Alle antwoorden hierboven kloppen.

TIP! Als je een zin doorleest, kom je op het juiste antwoord.

a	o o d e k t e r a k e t
X	
X	
X	

20 Zelfs een dokter wist in die tijd niet, hoe het kwam dat iemand ziek werd. Hij kende vaak ook de goede medicijnen niet. Daarom probeerde hij van alles. Soms keek hij eerst hoe de sterren stonden.

Of hij sprak een moeilijke zin
25 uit boven het geneesmiddel.
Dan zou het vast en zeker helpen! Hij schreef vaak vreemde geneesmiddelen voor. Wat denk je van een bloedkoralen
30 ketting? Die moest je dragen als je kiespijn had!

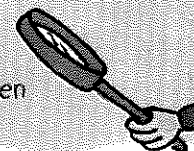
De dokter dacht ook dat de zieken beter werden als je bloed uit hun arm liet lopen. Aderlaten heette dat. Hij deed dat zelf niet.

35

De dokter liet de chirurgijn dat doen. Dikwijls werd een zieke na dat aderlaten gewoon uit zichzelf beter. Dan zei de dokter: "Zie je wel? Dat aderlaten is toch maar een best middel!"

5

¹ hebbertig - als je hebbertig bent, wil je veel hebben

5 Lees: *Soms ... stonden.* (r. 22 en 23)

Waarom keek de dokter naar de sterren?

- A Omdat hij de sterren interessant vond.
- B Dat bracht geluk. En de patiënt had dat nodig.
- ☒ C Omdat hij dacht dat de sterren hem zouden vertellen hoe hij de ziekte aan moest pakken.
- D Dat had hij tijdens zijn opleiding geleerd.

X	codeboek antwoord
X	
a	
X	

TIP Lees drie zinnen terug: *Zelfs ... alles.* (r. 20 t/m 22)

6 Lees: *Hij deed dat zelf niet.* (r. 33 en 34)

Waarom niet?

- A Hij was daar niet voor opgeleid.
- B De chirurgijn was daar beter in.
- C Ze hadden in die tijd geen pijnstillende middelen.
- ☒ D Het verhaal geeft ons daar geen antwoord op.

X	codeboek antwoord
X	
X	
t	

TIP Als een van de antwoorden is "Het verhaal geeft ons daar geen antwoord op", moet je goed controleren of dat klopt.

7 Lees: *Zie ... middel.* (r. 38 en 39)

Welke zin had de schrijver het best na die zin kunnen plaatsen?

- A De dokter had dus gelijk.
- B De chirurgijn had het aderlaten goed uitgevoerd.
- ☒ C De dokter had dus niet in de gaten dat patiënten soms gewoon uit zichzelf beter werden.
- D De arts was terecht ¹ trots op zichzelf.

X	codeboek antwoord
X	
z	
X	

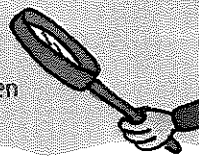
Als er ergens een besmettelijke ziekte uitbrak, werden veel mensen ziek. Zo'n ziekte kwam soms door besmet drinkwater. Dat is niet zo vreemd. De mensen haalden het water gewoon uit de sloot of uit de gracht. En daar zat
45 beslist geen fris water in!

6

De dokter kon aan een besmettelijke ziekte heel weinig doen. Hij wist niet eens hoe die ziekte ontstaan was. Toch kende hij een middel dat de besmettelijke ziekte uit huis
50 zou houden. Dat dacht hij! Hij zei: "Houd de ramen en de deuren goed dicht. Buitenlucht is gevaarlijk! Druppel zo nu en dan wat azijn op de vloer." Maar de ketel met het vuile drinkwater stond rustig in de kamer. Daar lette niemand op.

7

¹ terecht - als iets terecht is, is het juist

- 55 Een paar gevaarlijke ziektes werden verspreid door vlooien. Die sprongen van ratten over op mensen. Er waren veel ratten bij de huizen. De vuilnisman bestond nog niet. Ieder gooide zijn afval en vuil op een hoop achter het huis. Daar zochten de ratten hun voedsel. Vaak stierven duizenden mensen aan een besmettelijke ziekte. Wat zal men in die tijd angstig zijn geweest!

- Haast elk kind kreeg een hele rij kinderziektes. Het waren er veel meer dan tegenwoordig. Er waren veel gevaarlijke ziektes bij. Daaraan stierven heel wat kinderen. Vooral longontsteking en difteritis, een ziekte in de keel, liepen vaak niet goed af. Dat kwam ook doordat heel wat kinderen niet genoeg te eten kregen. Ze waren daardoor te zwak. Er waren toen veel gezinnen met tien kinderen of meer. Daarvan werden niet meer dan twee of drie groot!

8 Lees alinea 6.

Op welke twee vragen geeft deze alinea **geen** antwoord?

- 1 Wat was de oorzaak¹ van de ziekte?
- 2 Welke ziekte brak er uit?
- 3 Was het water uit de gracht vervuild?
- 4 Hoeveel mensen overleden ten gevolge van zo'n besmettelijke ziekte?

- A Vraag 1 en 2
B Vraag 2 en 4
C Vraag 1 en 3
D Vraag 3 en 4

X	codeknippen
a	
X	
X	

9 Lees: *Dat dacht hij!* (r. 50)

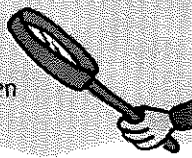
De schrijver geeft met die opmerking aan ...

- A dat de dokter dom was.
B dat de dokter het mis² had.
C dat de dokter dacht dat de buitenlucht gevaarlijk was.
D dat de dokter niet in de gaten had dat het vuile water de oorzaak was van de ziekte.

X	codeknippen
n	
X	
X	

1 oorzaak - de oorzaak van iets is: datgene waardoor het gekomen is

2 mis - mis betekent ongeveer hetzelfde als fout of verkeerd

10 Lees alinea 8.

Wat hadden de mensen kunnen doen om ervoor te zorgen dat er minder gevaarlijke ziektes waren?

- ☒ A De vuilnis niet in de buurt van hun huis zetten.
- ☐ B De vuilnisman ontslaan.¹
- ☐ C De ratten gezond voedsel geven.
- ☐ D Geen een van bovenstaande antwoorden klopt.

g
X
X
X

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Welke zin had de schrijver eigenlijk het best kunnen weglaten?

- ☒ A Zeven dagen! (r. 2)
- ☐ B Ziek zijn is vervelend. (r. 8)
- ☐ C Want ... geld. (r. 11 en 12)
- ☐ D Aderlaten heette dat. (r. 33)

e
X
X
X

12 Lees alinea 7.

Hieronder worden vier uitdrukkingen uitgelegd. Welke uitdrukking past het best bij alinea 7?

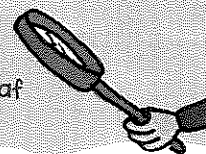
- ☐ A Het gaat het ene oor in en het andere uit: *je hoort wel wat iemand zegt, maar je vergeet het meteen weer.*
- ☐ B Als katjes muizen, mauwen ze niet: *als jongelui eten, zijn ze lekker rustig.*
- ☐ C Er zijn veel wegen die naar Rome leiden: *je kunt een doel op verschillende manieren bereiken.*
- ☒ D Water naar de zee dragen: *iets doen wat totaal geen zin heeft.*

X
X
X
r

¹ ontslaan - als je iemand ontslaat dan zeg je dat hij niet meer op zijn werk mag komen

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
s	t	r	a	a	t	z	a	n	g	e	r

Welke woorden uit de tekst ken je al?

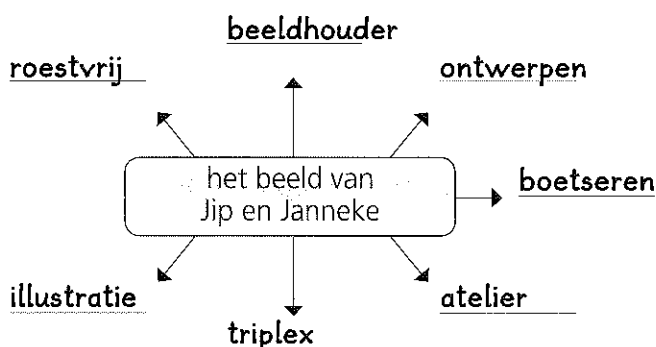
Vink aan.

- ☐ atelier
- ☐ beeldhouwer
- ☐ boetseren
- ☐ bungelen
- ☐ brons
- ☐ hoefsmederij
- ☐ illustratie
- ☐ inleveren
- ☐ klemmen
- ☐ koud kunstje
- ☐ ontwerpen
- ☐ roestvrij
- ☐ sprietharen
- ☐ stel
- ☐ triplex
- ☐ was

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst zeven woorden die te maken hebben met het ontwerp van het beeld.

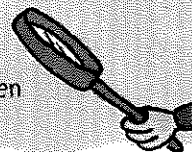

Welke zinnen horen wel bij de beelden van Jip en Janneke?

- ☒ Ik ken die boeken van Annie M.G.Schmidt wel. Daarom weet ik precies hoe ik die beelden moet maken.
- ☐ Jip en Janneke hebben alsmaar ruzie.
- ☒ Die beelden herken je alleen maar als je al iets over Jip en Janneke weet.
- ☐ De beelden zijn net zo groot als de illustraties (tekeningen) in het boek. Daarom kan je ze al op een afstand van 10 meter zien.
- ☐ "Jip, houd nou eens op met dat geschreeuw!"

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

Lees nu eerst de tekst.

Stel dat Londen in Nederland lag. Dan zou het een koud kunstje zijn af en toe even te gaan kijken hoe het met Peter Pan is. Van Peter Pan, het jongetje dat altijd een kind
5 wilde blijven, is namelijk een standbeeld gemaakt. En dat beeld staat in één van de grote parken in Londen.

Wie er langs loopt wil hem elke keer even
10 aanraken. Daardoor is hij op sommige plaatsen gaan glimmen als goud. Je kan zien dat ook de muizen, konijnen, eekhoorns en elfjes die aan zijn voeten spelen vaak worden geaaid.

15 Wij hebben geen Peter Pan. Maar gelukkig staan hier wel andere leuke standbeelden. Ik bedoel beeldjes van figuren die we uit boeken kennen. Zoals Dik Trom en de scheepsjongens van Bontekoe. Op 10 oktober, als het
20 kinderboekenweek is, komt er zelfs een nieuw beeld bij. Van Jip en Janneke.

1 Lees: *Dan ... is.* (r. 1 t/m 3)

Door welk(e) woord(en) kun je een *koud kunstje* vervangen?

- A moeilijk
- B lastig
- ☒ C geen enkel probleem
- D niet eenvoudig

X	Antwoord
X	
b	
X	

TIP Controleer in *nadenken vooraf* of je weet wat het betekent als iets een koud kunstje is.

2 Lees: *Je ... geaaid.* (r. 12 t/m 14)

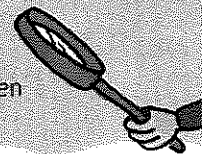
Waraan kun je zien dat de muizen, konijnen, eekhoorns en elfjes vaak worden geaaid?

- A Ze rennen niet weg als mensen ze willen aaien.
- ☒ B Ze glimmen een beetje.
- C Hun vacht is op sommige plekken een beetje kaal.
- D Ze vinden het prettig als je ze aait.

X	Antwoord
e	
X	
X	

Lees een stukje terug. Dan kom je erachter waarom het beeld van Peter Pan op sommige plaatsen glimt.

TIP

3 Lees: Ik ... kennen. (r. 17 en 18).

De schrijfster heeft deze zin toegevoegd¹ omdat ...

- A ze het over Dik Trom en de scheepsjongens van Bontekoe wil hebben.
- B ze eigenlijk het nieuwe beeld van Jip en Janneke bedoelt.
- ☒ C we ook leuke standbeelden hebben die niets te maken hebben met figuren die we uit boeken kennen.
- D ze beeldjes bedoelt die lijken op Peter Pan.

TIP Met deze zin wil de schrijfster de zin ervoor nader uitleggen.²

X	codebraker
X	
e	
X	

Jip en Janneke krijgen een plaats in Zaltbommel. Daar is Fiep Westendorp geboren. Lang geleden las zij de verhalen
 25 van Annie M.G. Schmidt en bedacht toen hoe Jip en Janneke eruit zagen. Twee kinderen met sprietharen en puntige wipneusjes tekende ze. Ook de gebeeldhouwde Jip en Janneke zien er zo uit. Het zijn net weggewandelde tekeningen uit het boek. Het enige verschil is dat ze niet van
 30 papier zijn maar van roestvrij staal.

Voorop loopt Takkie. Zijn lange oren bungelen bijna op de grond. Zijn staart steekt blij in de lucht. Janneke houdt hem vast aan een riem. Onder haar andere arm heeft ze
 35 Poppejans geklemd. Jip loopt er achter. Hij heeft een ballon in zijn hand. Nu heeft hij ook iets om op te letten. Dat is maar goed ook, anders zou hij misschien ruzie krijgen met Janneke. Dan begint hij te schreeuwen. Ik wil Takkie vasthouden! En dan gilt Janneke: "Nee, 't is mijn
 40 hond!"

4 Het beeld van Jip en Janneke lijkt precies op de tekeningen van Jip en Janneke die door Fiep Westendorp gemaakt zijn.

Uit welke zin kun je dat het best opmaken?

- A Lang ... zagen. (r. 24 t/m 26)
- B Twee ... ze. (r. 26 en 27)
- C Ook ... uit. (r. 27 en 28)
- ☒ D Het ... boek. (r. 28 en 29)

TIP Het enige verschil tussen de tekeningen en het standbeeld is dat de tekening op papier is afgedrukt en het beeld van roestvrij staal gemaakt is.

X	codebraker
X	
X	
I	

1 toevoegen - als je iets aan de tekst toevoegt, dan doe je het erbij
 2 nader uitleggen - als je iets nader uitlegt, dan leg je het preciezer uit

5 Lees alinea 5.

Uit deze alinea kun je **vooral** de conclusie¹ trekken dat ...

- (A) Jip en Janneke af en toe ruzie hebben.
- B Janneke graag gilt.
- C Jip een ballon nodig heeft om op te letten.
- D Jip kwaad is omdat hij geen hond heeft.

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

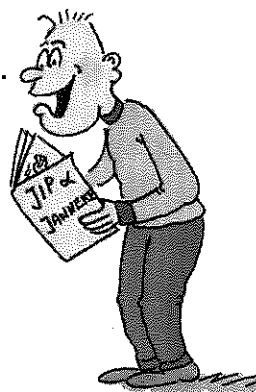
Waarom is het maar goed ook dat Jip een ballon in zijn hand heeft?

d	o
X	e
X	e
X	e

De beeldhouwer Ton Koops heeft het beeld ontworpen. Toen zijn kinderen klein waren las hij hun de verhalen van Jip en Janneke voor. Hij heeft vaak naar de illustraties gekeken. Hij wist dan ook precies hoe hij ze moest maken.

Vier of vijf andere kunstenaars, aan wie ook was gevraagd een ontwerp in te leveren, bedachten dat het ronde poppetjes moesten worden. Maar Ton Koops had een beter idee. Hij maakte ze plat. Zo plat als een tekening. Alleen veel groter: wel één meter twintig hoog. Ton Koops denkt dat kinderen die zo oud zijn als Jip en Janneke ongeveer die lengte hebben.

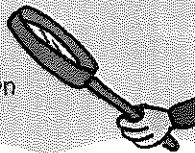
Ton Koops heeft een klein beeldje thuis. Het staat in zijn atelier dat vroeger een hoefsmederij is geweest. Vandaar alle ijzeren tangen en roestige hoefijzers die aan de muur hangen. Hier heeft hij zijn eerste ontwerp in was geboetseerd. Daarna heeft hij een model van triplex naar Fiep Westendorp gebracht.

Ze is er heel tevreden over. Ze vindt alleen dat de gezichten iets te veel op die van varkens lijken. Ton Koops zal proberen dat te veranderen. En dan worden ze op ware grootte uitgezaagd in staal. Niet in brons, want dat is te zacht.

Als het klaar is komt het beeld op een dijk te staan. Langs de rivier de Waal. Vroeger woonde Fiep Westendorp daar vlakbij. Ton Koops heeft de plek zelf uitgezocht. Toch had hij Jip en Janneke liever ergens anders willen neerzetten. Bijvoorbeeld in een winkelstraat waar geen auto's mogen komen. Maar dat kon niet.

¹ conclusie - als je tot een bepaalde conclusie komt, dan weet je dat het zo is

6 Lees alinea 6.

Deze alinea gaat **vooral** over ...

- ☒ A waarom Ton Koops wist hoe het beeld van Jip en Janneke eruit moest zien.
- ☐ B het beeld dat Ton Koops ontworpen heeft.
- ☐ C hoe vaak Ton Koops naar de illustraties gekeken had.
- ☐ D dat Ton Koops vroeger de verhalen van Jip en Janneke aan zijn kinderen had voorgelezen.

e	code
X	de
X	er
X	te

Denk aan de **vooral** tip.

Vaak, maar niet altijd, vertelt de eerste of laatste zin van een alinea waar de alinea over gaat.

Controleer of dat hier ook gebeurt.

7 Ton Koops is niet voor niets uitgekozen om het beeld te maken.

Waar kun je deze zin het best plaatsen?

- ☒ A na *De ... ontworpen.* (r. 42)
- ☐ B na *Hij ... maken.* (r. 45)
- ☐ C na *Alleen ... hoog.* (r. 51)
- ☐ D na *Ton ... thuis.* (r. 55)

n	code
X	de
X	er
X	te

8 Lees alinea 7 t/m 9.

Wat moest Ton Koops veranderen aan zijn ontwerp?

- ☐ A Jip en Janneke moeten wat dikker zijn.
- ☒ B De neuzen van Jip en Janneke zijn niet spits genoeg.
- ☐ C De gezichten van Jip en Janneke zijn te klein.
- ☐ D Jip en Janneke zijn niet rond genoeg.

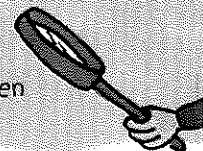
X	code
m	de
X	er
X	te

9 Lees Ze ... lijken. (r. 63 en 64)

Wat had Fiep Westendorp tegen Ton Koops kunnen zeggen?

- ☐ A Oké, maar maak ze wat groter.
- ☐ B Ik weet niet goed wat ik ervan vind.
- ☒ C Heel mooi, maar kun je de neuzen iets puntiger maken?
- ☐ D Prachtig. Ik ben er heel blij mee, maar ze zijn veel te klein.

X	code
X	de
a	er
X	te

Vragen 10 t/m 12 gaan over de hele tekst.

10 Stel je voor dat je eigenlijk niets weet over Jip en Janneke.

En je wilt weten: wie zijn dat eigenlijk? Welke alinea geeft je dan de beste informatie?

- A alinea 3
- ☒ B alinea 5
- C alinea 6
- D alinea 9

X	code
k	alinea
X	6
X	9

11 Kijk naar het plaatje onder vraag 12.

Met welke woorden kun je de zin van de man het best afmaken?

- A dan is dat niet eerlijk.
- B dan maak ik het stuk.
- ☒ C dan wil ik er ook een.
- D dan krijg ik vleugels.

X	code
X	alinea
e	11
X	12

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past het **best** bij dit verhaal?

- A Je poot stijfhouden: *niet toegeven.*
- B Schrijf het maar op je buik: *je krijgt je zin niet.*
- ☒ C Goed voor de dag komen: *een goede prestatie² leveren.*
- D Ergens het nut niet van inzien: *denken dat het geen zin heeft.*

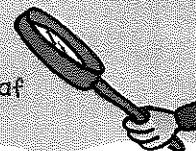
X	code
X	alinea
r	12
X	11

1 informatie - informatie is iets waardoor je meer over een onderwerp te weten komt
2 prestatie - als je een goede prestatie levert, dan doe je iets heel goed

Ik heb de code gemaakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
b	e	e	l	d	e	n	m	a	k	e	r

Welke woorden uit de tekst ken je al?

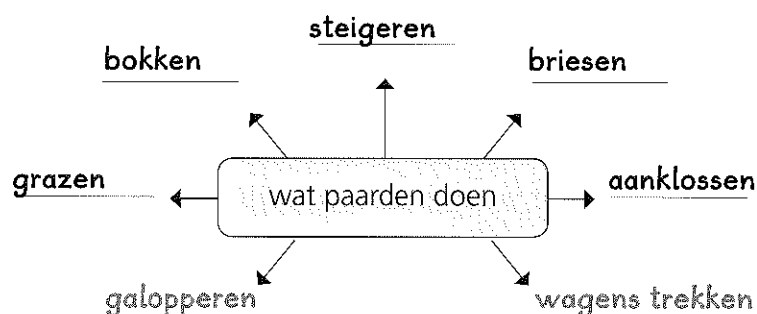
Vink aan.

- ☐ aanklossen
- ☐ bokken
- ☐ briesend
- ☐ cursus
- ☐ grazen
- ☐ iets door krijgen
- ☐ kudde
- ☐ mak
- ☐ merrie
- ☐ ondeugend
- ☐ paardenfluisteraar
- ☐ puberpony
- ☐ steigeren
- ☐ strekken
- ☐ zien

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vijf woorden die te maken hebben met wat paarden doen. Bedenk daarna nog twee woorden

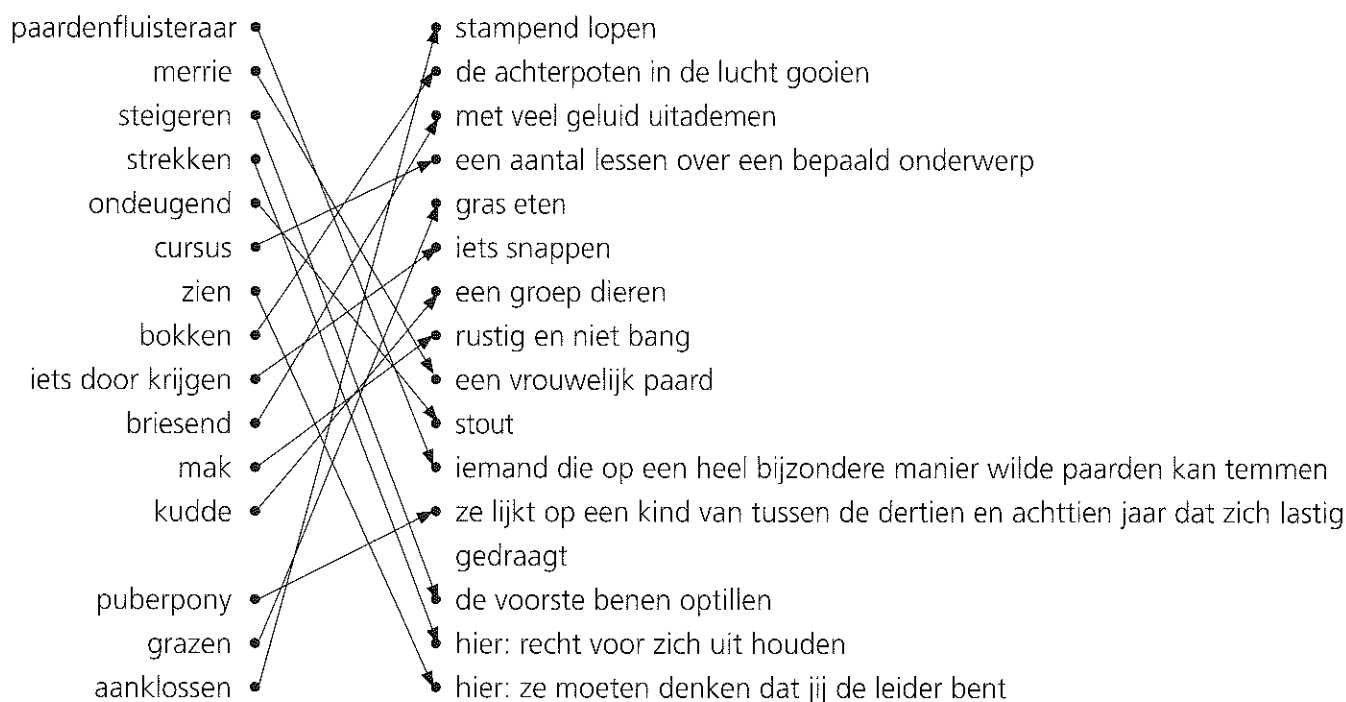

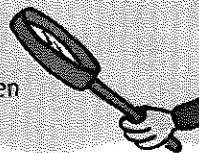
Welke zinnen horen wel bij temmen door te freestylen?

- ☒ Kijk eens hoe ze naar mijn arm luistert.
- ☐ Ik ben gisteren met de pony naar de dokter geweest. Hij zei dat haar oren het niet goed doen. Daarom kan ze me niet goed horen.
- ☒ Helaas is mijn arm gebroken. Daarom kan ik vandaag de pony niet temmen. Maar volgende week wel.
- ☒ Hoe harder ik met mijn arm beweeg, des te sneller gaat de pony rennen.
- ☐ Ik heb geen idee wat je aan het doen bent.

Deze tekst gaat over hoe je een lastige pony kan temmen door te freestylen (met je arm te praten).

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

Lees nu eerst de tekst.

Als je pony soms niet naar je luistert, is dat misschien wel omdat hij je niet begrijpt. Paarden hebben namelijk hun eigen taal.

1

- 5 Bij ons in de wei staat een pony, Gemma, die heel jong en ondeugend is. Een puberpony. Iedere keer dat ik haar mee uit wandelen wil nemen, begint ze te bokken en te steigeren. Ze is zo sterk dat ze me soms bijna omver trekt. Daarom had ik dit weekeinde aan mijn vriendin Liselotte gevraagd of ze mij kon helpen. Liselotte weet namelijk veel van paarden.

2

- “Waarom ga je niet met Gemma freestilen?” vroeg Liselotte aan mij. Dat is praten met je paard, maar in plaats van je mond gebruik je je handen. Ze had daar laatst nog een cursus over gevolgd bij een echte paardenfluisteraar die Emiel Voest heet. In het wild leven paarden in kuddes, legde ze uit. Ze hebben een leider nodig. Als je zorgt dat ze jou als leider zien, dan zullen ze heel braaf naar je luisteren.

3

1 Lees: *Daarom ... helpen.* (r. 8 t/m 10)

De schrijfster vraagt Liselotte om hulp omdat ...

- A Gemma niet wil wandelen.
- ☒ B Gemma's gedrag lastig en soms bijna gevaarlijk voor de schrijfster is.
- C de schrijfster boos is op Gemma.
- D de schrijfster bang is voor Gemma.

X	o
h	o
X	o
X	o

TIP Lees een stukje terug: *ledere ... trekt.* (r. 6 t/m 8)

2 Lees: *Waarom ... mij.* (r. 12 en 13)

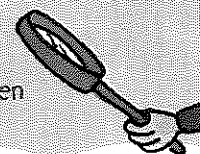
Hiermee geeft Liselotte ...

- A een waarschuwing.
- ☒ B een advies.
- C een opdracht.
- D een commando.¹

X	o
o	o
X	o
X	o

TIP De schrijfster vroeg Liselotte om haar te helpen. Let vooral op het woord *waarom*.

¹ commando - een bevel, een opdracht die je moet uitvoeren

3 "Het helpt echt."

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- A Ze ... trekt. (r. 7 en 8)
- B Liselotte ... paarden. (r. 10)
- ☒ C Dat ... handen. (r. 13 en 14)
- D Ze ... heet. (r. 14 t/m 16)

TIP Let vooral op het woord *helpt*.

X	CODE 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
X	
o	
X	

4 Lees: Ze ... nodig. (r. 17)

Paarden hebben een leider nodig omdat ...

- A ze anders gaan steigeren.
- B ze anders niet weten wat ze moeten eten.
- ☒ C ze van nature¹ kudde dieren zijn.
- D de leider kwaad wordt als ze niet naar hem luisteren.

TIP Deze zin legt uit wat het gevolg is van de zin ervoor.

X	CODE 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
X	
g	
X	

5 Lees alinea 3.

Door welke vraag te stellen weet je waar deze alinea **vooral** over gaat?

- ☒ A Wat is freestylen en waarom werkt het?
- B Waarom hebben paarden een leider nodig?
- C Hoe moet je met je paard praten?
- D Waar heeft Liselotte verstand van?

TIP Denk aan de **vooral** tip.

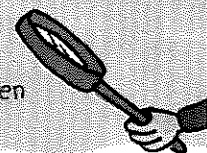
Wat wordt er in deze alinea uitgelegd?

s	CODE 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
X	
X	
X	

- 20 Liselotte prikte wat paaltjes in de grond en spande daar een
touw tussen, zodat een vierkante wei van ongeveer vijftien
bij vijftien meter ontstond. Daar ging ze samen met Gemma
in staan. De pony keek even naar het vreemde hek, maar
ging toen snel verder met gras eten. "Zij en ik vormen nu
25 samen een kudde," vertelde Liselotte. "Maar ze weet nog niet
dat ik de leidende merrie ben. Dat ga ik haar nu vertellen."
Stampend en zwaaiend liep Liselotte op Gemma af. Oké,
zag je de pony denken, dan ga ik toch een paar meter
verderop grazen? Maar daar kwam Liselotte alweer briesend
30 aangeklost. Mijn plekje!

4

¹ van nature - hoe je bent, een aangeboren eigenschap

6 Lees: *Liselotte ... ontstond.* (r. 20 t/m 22)

Liselotte maakte de vierkante wei ...

- ☒ A om het freestylen met Gemma te gaan oefenen.
- ☐ B zodat Gemma begreep wie de baas was.
- ☐ C zodat Gemma wist waar ze het gras mocht grazen.
- ☐ D om Gemma in de war te brengen.

TIP Wat ging Liselotte met Gemma doen?

p	
X	
X	
X	

7 Lees: *Dat ... vertellen.* (r. 26)

Met *Dat* wordt bedoeld dat ...

- ☐ A Gemma geen gras mag grazen.
- ☐ B Gemma en Liselotte samen een kudde vormen.
- ☒ C Liselotte de leider van de kudde is.
- ☐ D Gemma binnen het vreemde hek moet blijven.

X	
X	
r	
X	

Na een keer of drie begon Gemma het opeens door te krijgen. Dat gekke mens dat doet of ze een paard is probeert mij te vertellen waar ik wel of niet kan staan. Laat ik maar eens gaan opletten. "Nu kan het echte werk beginnen," zei Liselotte. Haar ene arm begon ze op en neer te bewegen, maar haar andere arm hield ze gestrekt. En alsof er een wonder gebeurde begon Gemma braaf rondjes te lopen, precies in de richting waar Liselotte heen wees. Hoe harder Liselotte haar arm bewoog, hoe harder Gemma ging rennen. En als ze haar hand omhoog stak, stond de pony in één keer stil.

5

Na een kwartier liep Gemma als een mak schaap achter Liselotte aan. "Aan het eind geef ik altijd een korte massage als beloning," zei Liselotte. Met beide handen streek ze over de hals, de buik en de benen van de pony. Gemma, de wildste pony van stal, stond met haar ogen dicht te genieten. Echt! Het is dat ik het zelf gezien heb, anders had ik het nooit geloofd.

6

8 Lees: *Nu ... beginnen.* (r. 35)

Daarmee bedoelt Liselotte dat ...

- ☐ A Gemma zal stoppen met steigeren.
- ☐ B Gemma eerst zal vragen waar ze gras mag grazen.
- ☒ C ze van nu af aan alleen met haar arm of hand opdrachten aan Gemma zal geven.
- ☐ D Gemma nooit meer rondjes gaat lopen.

X	
X	
i	
X	

9 Lees: *En ... wees.* (r. 37 t/m 39)

Het woord *braaf* kun je **het best** vervangen door ...

- ☒ A gehoorzaam
- ☐ B vriendelijk
- ☐ C plotseling
- ☐ D zomaar

n	codekraker
X	
X	
X	

10 Lees: *Aan ... Liselotte.* (r. 45 en 46)

Welk woord kun je **niet** achter Liselotte zetten?

- ☐ A tevreden
- ☒ B bekaf¹
- ☐ C opgewekt
- ☐ D blij

X	codekraker
g	
X	
X	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 *Ze is nu geen puberpony meer.*

Deze zin kun je het best plaatsen achter ...

- ☐ A *Daar ... staan.* (r. 22 en 23)
- ☐ B *De ... eten.* (r. 23 en 24)
- ☐ C *Oké ... grazen.* (r. 27 t/m 29)
- ☒ D *Na ... aan.* (r. 44 en 45)

X	codekraker
X	
X	
e	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking hoort wel bij deze tekst?

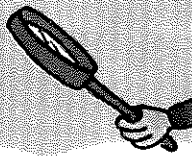
- ☐ A Op het verkeerde paard wedden: *de verkeerde keuze maken.*
- ☐ B Het beste paard struikelt wel eens: *zelfs iemand die overal erg goed in is, maakt wel eens een fout.*
- ☐ C Iemand te grazen nemen: *een grap met iemand uithalen.*
- ☒ D Het kwartje is gevallen: *nu snapt ze het opeens.*

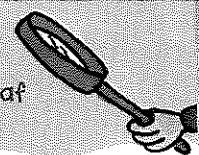
X	codekraker
X	
X	
n	

1 bekaf - erg moe

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
h	o	o	g	s	p	r	i	n	g	e	n

Welke woorden uit de tekst ken je al?

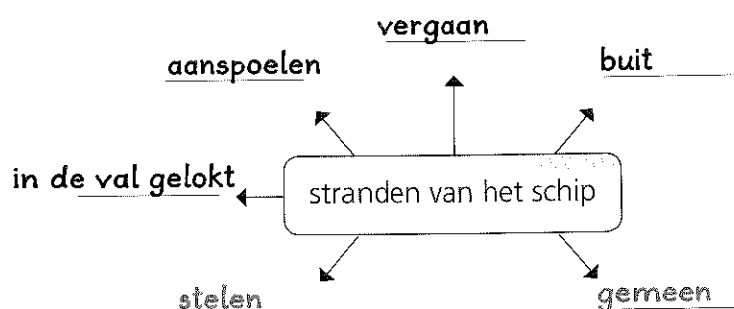
Vink aan.

- ☐ aanspoelen
- ☐ armzalig
- ☐ bedekken
- ☐ beeldhouwer
- ☐ boetseren
- ☐ buit
- ☐ geraas
- ☐ gniffelen
- ☐ jammeren
- ☐ kreten
- ☐ pad
- ☐ regelmatig
- ☐ tekeer gaan
- ☐ stranden
- ☐ val
- ☐ vloedlijn
- ☐ vergaan
- ☐ wal
- ☐ wat anders moeten

Welke woorden ken je nog meer?

Vul aan.

Kies uit de woordenlijst vier woorden die te maken hebben met het stranden van een schip. Bedenk daarna nog twee woorden.

Deze tekst gaat over hoe arme mensen op een eiland vroeger ervoor zorgden dat schepen op het strand strandden zodat ze de spullen die van het schip op het strand waren aangespoeld, konden meenemen.

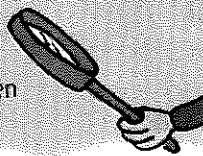
Welke zinnen horen wel bij het laten stranden van een schip?

- ☒ De kapitein denkt dat het vuurtje dat ik gestookt heb de haven is. Jammer voor hem.
- ☐ Wat een werk om alle spullen naar de kade te brengen!
- ☒ Wat een gemene mensen. Maar ze moeten niet denken dat ik erin trap!
- ☐ Hoe laat vertrekken we?
- ☒ Die mensen zijn wel arm, maar dat betekent niet dat ze dieven mogen zijn.

Trek de lijnen en verbind woord met omschrijving.

1 tekeer gaan	•	•	dingen die aanspoelen worden door de golven op het strand gegooid ^a
2 geraas	•	•	armoedig ^b
3 gniffelen	•	•	als de avond de zee bedekt, wordt het donker ^c
4 jammeren	•	•	kunstenaar die beelden maakt ^d
5 regelmatig	•	•	als je boetseert, ben je iets van klei aan het maken ^e
6 wal	•	•	dingen die je hebt veroverd (of gestolen) ^f
7 vloedlijn	•	•	hier: het geluid van de storm ^g
8 vergaan	•	•	gemeen lachen ^h
9 bedekken	•	•	huilende geluiden maken ⁱ
10 beeldhouwer	•	•	het harde geschreeuw ^j
11 aanspoelen	•	•	wat moesten ze anders? ze hadden geen keus; er was niets anders om van te leven ^k
12 boetseren	•	•	als je op pad gaat, ga je er op uit ^l
13 stranden	•	•	telkens opnieuw ^m
14 val	•	•	heel veel geluid maken ⁿ
15 pad	•	•	als een schip strandt, dan loopt het vast op het strand ^o
16 wat anders moeten	•	•	als je in de val gelokt wordt, dan wordt je beetgenomen ^p
17 armzalig	•	•	de vloedlijn is tot waar de golven komen als het vloed is ^q
18 kreten	•	•	kapot gaan ^r
19 buit	•	•	hier: het vaste land ^s

1n; 2g; 3h; 4i; 5m; 6s; 7q; 8r; 9c; 10d; 11a; 12e; 13o; 14p; 15l; 16k; 17b; 18j; 19f

Lees nu eerst de tekst.

Als een paar klodders klei die per ongeluk uit de hand van de beeldhouwer zijn gevallen, zo liggen de waddeneilanden aan de bovenkant van Nederland. Als kleine foutjes, als verloren kruimels die de beeldhouwer daar eigenlijk niet
5 had bedoeld toen hij de wereld aan het boetseren was. Hij probeerde de kruimels nog weg te vegen, maar ze bleven brutaal liggen. En ze grepen zich gauw vast aan de bodem van de zee.

1

10 Eén van die waddeneilanden is Ameland. Het duurde een tijdje, maar op een dag gingen er mensen wonen. Mensen met namen als Botte en Gribbert en Eilt en Rixt. Ze leefden van de zee. Wat moesten ze anders? Veel meer dan water was er niet. En dat water gooide regelmatig spullen op het strand.
15 Spullen die van boten vielen als de zee weer eens tekeer was gegaan. Soms gingen de Amelanders zelf de zee op om te vissen of om aan de wal werk te zoeken. Maar als je oud was en alleen, zoals Rixt, dan moest je wachten op wat het water bracht.

2

20 Over Rixt gaat het oudste verhaal van Ameland. Ze woonde in een armzalig houten hutje. Haar man was dood en haar zoon was op een
25 boot gestapt op zoek naar werk. Op een dag had Rixt niks meer te eten en het hout voor de kachel was op. Ze liep naar buiten. Het stormde en het duinzand schuurde langs
30 haar wangen. In de verte zag ze een schip hoog op de golven.

3

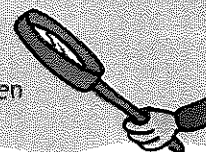
1 Lees alinea 1.

De schrijfster probeert in deze alinea duidelijk te maken dat ...

- A de eilanden op klodders klei lijken.
- ☒ B ze het nogal vreemd vindt dat de eilanden daar liggen.
- C de kruimels nogal eigenwijs waren.
- D de beeldhouwer er spijt van had dat hij de kruimels had laten vallen.

 Let vooral op de woorden: *per ongeluk*, *foutjes* en *verloren*.

X	CODENTBREE
Z	
X	
X	

2 Lees *Mensen ... Rixt*. (r. 11 en 12)

De schrijfster geeft ons een aantal voorbeelden van de namen van mensen die op Ameland wonen omdat ...

- A die mensen van de zee leefden.
- ☒ B die namen in onze oren nogal vreemd klinken.
- C ook de eilanden vreemde namen hebben.
- D we zo begrijpen wie Rixt is.

TIP! Ken je veel mensen die deze namen hebben?

Deze tip geldt niet voor kinderen die op Ameland wonen.

X	codekluis
a	
X	
X	

3 Lees *Ze ... zee*. (r. 12 en 13)

Met deze zin wordt bedoeld:

- A zonder de zee gaan ze dood.
- B ze woonden op een eiland.
- ☒ C ze verdienden hun geld door te vissen of door spullen die aan land gespoeld waren te verkopen of te gebruiken.
- D dat er alleen maar water was.

TIP! Om te kunnen leven, heb je iets nodig.

X	codekluis
X	
n	
X	

4 Tegenwoordig krijgen mensen vanaf hun 65ste geld van de regering zodat ze genoeg geld hebben om te leven terwijl ze niet werken (AOW).

In de tijd van Rixt gebeurde dat niet. Dat kan je het best opmaken uit ...

- A *Soms ... zoeken*. (r. 16 en 17)
- ☒ B *Maar ... bracht*. (r. 17 t/m 19)
- C *Ze ... hutje*. (r. 22 en 23)
- D *Haar ... werk*. (r. 22 t/m 25)

TIP! Welke zin vertelt je wat Rixt moest doen om te kunnen leven?

X	codekluis
d	
X	
X	

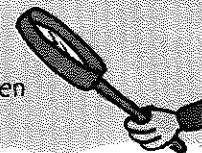
5 Lees alinea 2.

Door welke vraag te stellen kom je erachter waar deze alinea **vooral** over gaat?

- A Wat gooide het water op het strand?
- ☒ B Waar leefden de mensen op Ameland van?
- C Wat moest je doen als je oud en alleen was?
- D Wat gebeurt er op Ameland?

TIP! Denk aan de **vooral** tip.

X	codekluis
w	
X	
X	

6 Lees: Ze ... buiten. (r. 28)

Dat deed ze ...

- (A) om hout voor de kachel te zoeken.
- B om olie te kopen.
- C om een geweldig plan te krijgen.
- D om lekker te wandelen.

TIP! Lees een zin terug.

e	CODE
X	STRAAT
X	TEGEL
X	TEGEL

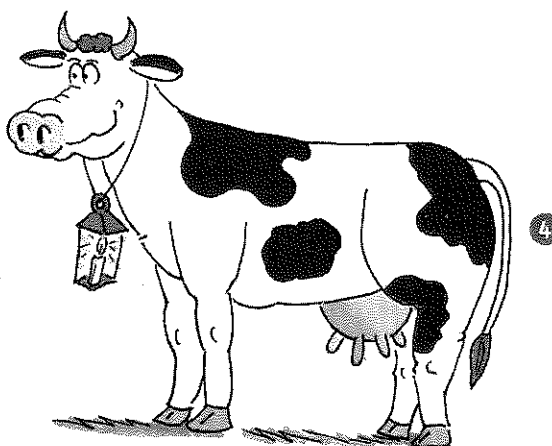
Het werd wild heen en weer geslingerd. Ze keek net zolang tot het donker werd en de avond de zee bedekte. Die nacht kreeg ze een geweldig plan.

35

Ze pakte een olielamp en bond die om de hals van haar enige koe. Ze joeg de koe het strand op en luisterde naar de wind. Het duurde niet lang of ze hoorde boven het geraas uit de kreten van de mannen op het schip. Rixt wist dat haar plannetje zou werken. Ze gniffelde en liep haar hutje in.

40

45

De volgende dag ging ze al vroeg op pad. Vanaf de duin zag ze het gestrande schip liggen. De kapitein had gedacht dat het lichtje een haven was en stuurde zijn schip die richting op. Hij was in de val gelokt door Rixt met haar koe.

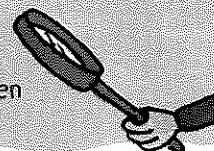
50

Rennend liep Rixt naar de vloedlijn om haar buit te bekijken. Maar het eerste wat ze stil zag liggen was het lichaam van haar zoon, die op de terugweg was geweest naar huis. Sindsdien hoor je als je goed luistert 's nachts op Ameland niet alleen de wind, maar ook de jammerende stem van Rixt.

55

De zee geeft en de zee neemt. Dat zeggen alle mensen die op een eiland wonen. Ze is je vriend en je vijand. Ze is je speeltuin en je spookhuis. Je vrijheid en je gevangenis.

60

7 Lees: *Die ... plan.* (r. 33 en 34)

In welke zin kom je te weten wat het plan van Rixt was?

- A Ze ... *wind.* (r. 37 t/m 41)
- B Het ... *schip.* (r. 41 t/m 45)
- ☒ C De ... *op.* (r. 50 t/m 52)
- D Maar ... *huis.* (r. 55 en 56)

X	codekruiser
X	
g	
X	

8 Lees alinea 4.

Rixt joeg de koe juist 's nachts het strand op omdat ...

- A de koe overdag in het weiland graast.
- B de mannen op het schip anders de koe niet konden zien.
- ☒ C de mannen op het schip anders wel zouden zien dat het strand waar de koe met haar lamp op stond, geen haven was.
- D het zo stormde.

X	codekruiser
X	
g	
X	

9 Lees *Het ... schip.* (r. 41 t/m 45)

De mannen op het schip schreeuwden waarschijnlijk omdat ...

- A ze bang waren voor Rixt.
- B ze in de gaten hadden dat de kapitein door Rixt in de val gelokt was.
- ☒ C het zo stormde.
- D ze wisten dat het plannetje van Rixt niet zou werken.

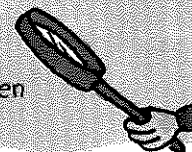
X	codekruiser
X	
e	
X	

10 Lees: *Het ...verzonnen.* (r. 63 en 64)

Aan het verhaal van Rixt klopt wel dat ...

- ☒ A veel Amelanders leefden van wat er aanspoelde op het strand.
- B Amelanders niets meer te eten hadden.
- C alle Amelanders een koe hadden.
- D alle kinderen van de Amelanders op een schip werkten.

t	codekruiser
X	
X	
X	

Vragen 11 en 12 gaan over de hele tekst.

11 Wat een verdriet.

Die zin kun je het best plaatsen achter ...

- A Maar ... bracht. (r. 18 en 19)
- B Haar ... werk. (r. 23 t/m 25)
- C Op ... op. (r. 26 t/m 28)
- ☒ D Maar ... huis. (r. 55 en 56)

X	codekraker
X	
X	
j	

12 Hieronder worden vier uitdrukkingen toegelicht.

Welke uitdrukking past wel bij dit verhaal?

- ☒ A Het heft in eigen hand nemen: *zelf actie ondernemen om een probleem op te lossen.*
- B Dat is ver van mijn bed: *dat is iets waarmee ik me helemaal niet bezighoud.*
- C Parels voor de zwijnen gooien: *iets moois of kostbaars geven aan mensen die daarvan niet genieten.*
- D Geen poot uitsteken: *helemaal niets doen.*

e	codekraker
X	
X	
X	

Ik heb de code gekraakt!

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
z	a	n	d	w	e	g	g	e	t	j	e